

2020

„Manapság az a lényeg, hogy egyedül legyen sikeres az ember, és ez az önzés sajnos nemcsak a tanításban, de máshol is tapasztalható. De én azt mondom, hogy a fiatalok merjenek nyugodtan bizalommal az idősebbekhez fordulni, kérjenek tanácsot.”

magyar **mk** közoktatás

ROMÁNIAI MAGYAR
OKTATÁSI FIGYELŐ
PEDAGÓGUSOK
HAVILAPJA

10 **2023**
OKTÓBER

TARTALOM

1. diákszemmel

Jó és rossz osztálytárs –
megfelelési kényszerek
hálójában –
Biró István írása

4. lélekjelenlét

Sokkal hatékonyabb játszva
tanulni, mint szabályok közt
„menetelni” –
Matei Linda írása

10. tanterem

Éppoly természetes, mint
a nyelv: a zenei nevelés
kisiskolás korban (2.) –
Makkai Mária írása

18. pályáz(z)atok

XIV. Bölcs Diákok –
országos szintű vetélkedő –
versenyfelhívás

19. láthatár

Karikó Katalin és Krausz
Ferenc – két magyar tudós
kapott Nobel-díjat

23. hivatalos

2. lélekjelenlét

Túl sok a tanulnivaló, túl kevés
idő jut a szabad játékra –
Antal Erika írása

8. láthatár

Nyilvános iskolaünnepélyek:
a diákokért vagy
a hivatalosságokért? –
Szucher Ervin írása

16. szülői szemmel

Nagyik dicsérete, avagy
a „jó rendőr / rossz rendőr”
története –
Bartha Réka írása

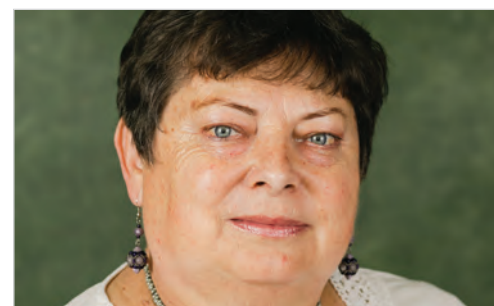
6. portré

Nem pótolhatóak az óvodai
kortársaktól kapott ingerek –
Birta-Székely Noémi írása

15. magánterület

Necc –
László Noémi írása

20. portré

„Hegyeket lehet
megmozgatni a gyerekekkel,
ha lelkesítjük őket” –
Jakab Mónika írása

12.

Atlétikától úszásig – több mint 700 magyar
középiskolás versenyzett Kolozsváron

FOTÓ: MANASES SÁNDOR

• tanárszemmel • diákszemmel • szülői szemmel
• lélekjelenlét • tanterem • láthatár • óvoda • fotóriport
• hivatalos • vakáció • iskola és kultúra • pályáz(z)atok
• magánterület • térkép

**Olvassa
a Magyar Közoktatást
az új tanévben is!**
www.comunitas.ro/mkorendeles

Kedves Olvasóink!

A 2022–2023-as tanévben is számítunk megtisztelő figyelmükre. Reméljük, továbbra is megosztják lapunk hasábjain az oktatás problémáival, különféle szegmenseivel kapcsolatos meglátásaikat. Kérjük, számoljanak be a Magyar Közoktatásban arról is, ha sikertörténet születik iskolájukban, ha úgy látják, hogy diákjaikkal, tanítási módszereikkel kapcsolatban követendő példáról lehet beszélni. Arról is írhatnak, miként befolyásolta és befolyásolja a járványhelyzet a tanítás, tanulás folyamatát.

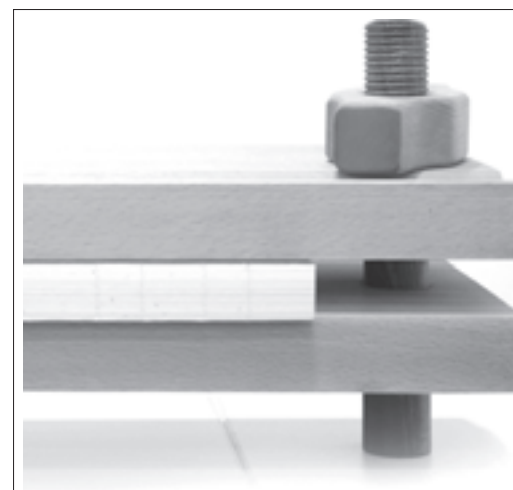
A Communitas Alapítvány által kiadott, immár tizenegy éve megjelenő Magyar Közoktatást együtt szerkesztjük az olvasókkal, szeretnénk, ha a pedagógusok továbbra is rendszeresen közölnének lapunkban.

Néhány ötletet nyújtunk arra vonatkozóan, hogy milyen témákról várjuk véleményüket, de természetesen ezen kívül az oktatás más vonatkozásait is meg lehet közelíteni:

- Amire büszke vagyok – iskolám/pályám/diákjaim sikertörténete
- Hogyan segíthetünk megőrizni a gyermeki kíváncsiságot a mai oktatási rendszerben?
- Mobiltelefon, okoseszközök az oktatásban – kreativitásfejlesztés vagy elgépiesedés?
- Mi a legszebb és mi a legnehezebb a pedagógusi hivatásban?

Kitartást, jó munkát kívánunk! Várjuk véleményanyagaikat az mko@communitas.ro e-mail-címre!

A Magyar Közoktatás szerkesztősége

*erdélyi magyar
könyvek egy térben*

I D E A
K Ö N Y V T É R

RO-400193 Kolozsvár • Tordai út 4. szám • 0747 11 22 64 • www.ideakonyvter.ro • facebook.com/ideakonyvter

A Magyar Közoktatás elektronikus archívuma elérhető a <http://communitas.ro/main/kozoktatas> webcímen.

www.facebook.com/magyarkozoktatas

Megrendeléseiket a www.comunitas.ro/mkorendeles webcímen mko@communitas.ro e-mail címen vagy a 0733-91-06-24-es telefonszámon fogadjuk.

Címünk: Redacția Magyar Közoktatás, Fundația Communitas, Str. Republicii nr. 60., 400489 Cluj-Napoca, jud. Cluj
Nr. cont.: RO61RNCB0106026613610006 deschis la Banca Comercială Română Cluj-Napoca
Adóazonosító szám (Cod fiscal): 10411135

Kiadja a Communitas Alapítvány • Főszerkesztő: Kiss Judit • Felelős kiadó: Lakatos András
Kiadói titkár és műszaki szerkesztő: Fülöp Zoltán • Tipográfia: Könczey Elemér
Olvasószerkesztés és korrektúra: Deák Szidónia

Telefon: 0040-733-91-06-24
e-mail: mko@communitas.ro

Redacția Magyar Közoktatás, Fundația Communitas, Str. Republicii nr. 60.
400489 Cluj-Napoca, jud. Cluj

Támogatók:

Jó és rossz osztálytárs – megfelelési kényszerek hálójában

„A jó osztálytárs segít, amiben tud, kedves a többiekkel, és nem pletykál. A rossz osztálytárs belerángat olyan dolgokba, amiket nem szeretnék – például cigizés, energiatálozás –, kihasznál, elveszi a dolgaimat, és nem adja vissza, képeket szerkeszt rólam, és mutogatja másoknak.” „A nem jó osztálytárs elítél, megbánt, veszekedik és idegesít.” Amint a felsorolt példák is szemléltetik, osztálytársnak lenni nem egyszerű – főként az elvárások és a megfelelési kényszerek világában. Diákszemmel című rovatunkban a csíkszeredai Nagy Imre Általános Iskola 6. osztályos diákjait arról kérdeztük, szerintük milyen a jó és a rossz osztálytárs.

Jó társaság, és mindig melletted van. A rossztól eltanulod a rosszat, és meg tud változtatni. (Abigél)

A jó osztálytárs kedves, segítőkész, tiszteltető, együttműködő és vicces. A rossz osztálytárs nem segít, elhúzódik másoktól, és nem együttműködő. (Heni)

A jó osztálytárs tud segíteni a házi feladat elkészítésében, és amikor valaki mond egy viccet, akkor együtt nevetünk. A nem jó osztálytárs nagyképű, amikor megnyerek egy focimeccset, és nem kedves. (F. Patrik)

A jó osztálytárs segítőkész, kiáll melletted és jó barát. A rossz osztálytárs az, aki csúnyán beszél, sérteget, lesi a más felméréjét, lemásolja a házi feladatot, és semmibe veszi az erőfeszítéseket. (Petra)

A jó osztálytárral lehet pingpongozni, segít, ha valamit nem tudok. A rossz osztálytárs nem kedves, nem adja ide a házi feladatot. (Bence)

A jó osztálytárs amiben tud, segít, kedves a többiekkel, és nem pletykál. A rossz osztálytárs belerángat olyan dolgokba, amiket nem szeretnék – például cigizés, energiatálozás – kihasznál, elveszi a dolgaimat, és nem adja vissza, képeket szerkeszt rólam, és mutogatja másoknak. (Hanna)

A jó osztálytárs segít a feladatokban, megkérdezi, hogy kölcsönveheti-e az írószerszemet. A rossz osztálytárs folyton

beszólogat, nem hagy békén órán, és nem fogja be a száját. (Ágota)

Attól jó egy osztálytárs, ha megbízható, kedves, segítőkész. Attól rossz, ha valamit rosszul mondasz, kinevet, kigúnyol, kifecsegi a titkokat másoknak, azt hiszi, hogy mindenben ő a legjobb, és irányítja az osztályt. (Brigi)

Szerintem a jó osztálytárs segítőkész, kedves, a rossz az, aki magának való, kiközösítő, és csúnyán beszél másokkal. (Dóra)

A jó osztálytárral meg lehet beszélni a sulis és az olyan dolgokat, amiket otthon nem igazán mondok el. A rossz osztálytárs kinevet akkor, amikor rosszul mondok valamit. (Kincső)

A jó osztálytárs megérti a problémámat, vicces, jószívű, és elmagyarázza azt, amit nem értek. A rossz osztálytárs az, aki kikacag, veszekszik, és csak néha ért meg. (Bogi)

A jó osztálytárs jó társaság, segít a feladatok elkészítésében, a rossz gúnyolódik. (Anna)

Szerintem attól jó egy osztálytárs, hogy őszinte, segítőkész, barátságos, kedves. A rossz osztálytárs kétoldalú, egyszer barát, és máskor nem, és kihasznál. (Zsófi)

A jó osztálytárs mindenben kiségit, jóban-rosszban mindent megoszt, és játszik. A rossz épp az ellenkezője. (Ákos)

A jó osztálytárs kiáll mellettem, és ha ki akarok menni a városba, akkor kijön velem. Attól rossz egy osztálytárs, ha sokat hisztizik, és vitát kezdeményez. (Ajna)

Szerintem egy jó osztálytárs segítőkész, játszik a társaival és kedves. A rossz osztálytárs nem hagy figyelni órán, csúfolódik és verekedik. (Ákos)

A jó osztálytárs ideadja a házit, segít és ad tízórait. A rossz beszólogat. (Koppány)

Szerintem a jó osztálytárs segít a házi feladat elkészítésében, megmagyarázza azt, amit nem értek, és a szünetekben beszélget velem. A rossz osztálytárs nem segít és rosszindulatú. (Bogi)

A jó osztálytárral sokat lehet játszani, szeret hülyéskedni és segít a háziban. A rossz osztálytárs nem hagy figyelni, idegesít a szünetekben, és nem segít tanulni. (Bence)

Attól jó egy osztálytárs, ha megbízható és kedves. A rossz osztálytárs nem fogad el olyannak, amilyen vagy. (Vivien)

A jó osztálytárs segítőkész, barátságos, kedves. Attól nem jó egy osztálytárs, ha verekedős, rossz vagy csúnyán beszél. (Bia)

BIRÓ ISTVÁN

biroistvan1993@gmail.com

Túl sok a tanulnivaló, túl kevés idő jut a szabad játékra

Egy iskolai nap a hatodik osztályos gyerek számára már hat-hét óras tanulást jelent. Vagyis reggel 8-ra megy iskolába, és 2, illetve 3 órákor indul haza. Megebédél, és máris nekifog tanulni. Ha eredményes akar lenni. Az eredmény pedig nagyon fontos, több szempontból is – vallják azok a szülők, akik azt szeretnék, ha csemetéik „jó” iskolában, gimnáziumban folytathatnák tanulmányaikat, hogy majd egyetemre is mehessenek.

Ha az otthoni, délutáni tanulás mellett még sportol, edzésre jár a gyerek, vagy rajzolni, zenélni, táncolni, már nem is marad ideje pihenésre, feltöltődésre. Esetleg lefekvés előtt az ágyban még félóra olvasásra.

Kacsó Erika

A kisiskolásoknak reggel 8 órákor kezdődik a tanítás, és 12 és 2 óra között ér véget. Míg az előkészítősek 12-kor befejezik a tanulást, a nagyobbaknak 1-ig, 2-ig tartanak a tanórák, hatodik osztálytól már heti kétszer 3-ig. A művészeti líceum diákjai még tovább maradnak az iskolában, hiszen a zene-, vagy a rajzórák további feladatokat rónak rájuk.

Kacsó Erika marosvásárhelyi pszichológus szerint jó, ha a gyerek edzésre jár vagy rajzkorre, zenél és táncol, de ezeknek a foglalkozásoknak nem szabadna elvennie a szülőkkel közösen töltött időből. Azt tartja a pszichológus, hogy figyeljen

oda a szülő, hogy a gyereknek kellő ideje maradjon a családra is, a beszélgetésekre, mesélésre, egymás meghallgatására, hiszen csak úgy értheti meg a világot és annak működését. A szakember szerint az sem baj, ha néha unatkozik a gyerek. A félelmeit mindattól, ami körülveszi a fiataalt, a számtalan negatív eseményt, ami a világban, tőle nem is olyan távol történik, csak úgy tudja feldolgozni, ha megbeszéli azt a szüleivel, ha a kérdéseire választ kap – hangsúlyozza Kacsó Erika.

Azt tartja a pszichológus, hogy figyeljen oda a szülő, hogy a gyereknek kellő ideje maradjon a családra is, a beszélgetésekre, mesélésre, egymás meghallgatására, hiszen csak úgy értheti meg a világot és annak működését.

Amikor nem kellett erőltetni a tanulást

Balázs-Fülöp Ildikó kétgyerekes édesanya, aki a tapasztalatairól beszélve arra figyelmeztet minden szülőt, hogy segítsenek gyermekeiknek megtalálni az irányt, amely a kiteljesedés felé vezet. „Legyenek kitartóak, és arra neveljék gyerekeiket is” – hangsúlyozza. Az édesanya arról beszél, hogy gyerekei – akik közül a kisebb, a lány gimnazista, a művészetibe jár, a nagy, a fiú pedig már egyetemista – harmadik osztályos korukig hosszított programmal jártak iskolába, ami azt jelentette, hogy már ott megtanulták a leckét, leírták a házi feladataikat, maradt idő, hogy délutánonként különböző szakkörökre járjanak, ahogy arra is, hogy több időt töltsenek a családdal. Negyediktől viszont hozzá

kellett szokni, hogy ötödik osztálytól nem lesz hosszított program. „Ötödiktől a fiam kosarazott, a lányom néptáncra járt. A nyolcadik osztályban elmaradtak ezek a foglalkozások, mert a vizsgákra kellett készülniük” – mesélte az édesanya. A gimnazista gyerekével nem ül le a szülő tanulni, így az annyit tanul, amennyire gondolja, hogy szüksége van. Ha lelkiismeretes, akkor többet, és ez általában azokra jellemző, akik már

Balás Éva

nagyjából tudják, hogy mit akarnak elérni az életben. Ildikónak a két gyerekével „szerencséje volt”, a tanulást sem kellett erőltetni, és a szabadidős programjaikat is ők választották.

A Bernády György Általános Iskolában tanít Balás Éva, aki elmondása szerint nem hagy sok házi feladatot a tanítványainak, a leckéket is igyekszik még az iskolában megtanítani nekik, az írásbeli feladatokat is ott elvégezni. Szerinte így marad idejük minden egyébre. Mert ma divat különböző foglalkozásokra vinni a gyerekeket, holott éppen így nem marad elég idejük játszani. Ha valamit be kell gyakorolni, egy új betűt vagy a szorzótáblát, azt természetesen otthon kell gyakorolnia a gyereknek. „Aki délutános programban is marad – amivel megint nem értek egyet –, az általában az írásbeli feladatait az iskolában elvégzi, de nem

hiszem, hogy tanulásra is futja az időből. Persze itt a nagyobb osztályosokra gondolok, ahol földrajzot, történelmet is tanulnak már, és aminek otthon is kicsit utána kellene olvasni” – fogalmazott a tanítónő.

Feladatmegoldás „pihenésképpen”

Forró-Bathó Eszter-Anna idén érettségizett a Bolyai Farkas Elméleti Líceumban. Az érettségire való rendszeres felkészülést elsődleges feladatának tartotta. Ahogy fogalmazott, hétköznapjait, az iskolában eltöltött 6-7 óra mellett délutánonként még magánórákkal is „színesítette”. Természetesen tudatában volt annak, hogy mindez a javát szolgálta, de sokszor érezte tehernek ezeket, akár csak azokat az iskolában eltöltött órákat is, amelyeknek nem érezte annyira a fontosságukat. „Olyankor csak ülök, és meredek magam elé. Soha nem voltam olyan személy, aki mindig percre

Forró-Bathó Eszter-Anna

pontosan be tudta osztani az idejét. Mint minden velem egykorú, nekem is jó barátom a halogatás és a „majd ráérünk arra még” elv. Éppen ezért nagyon sokszor előfordul az is, hogy egy átaludt délután következménye egy-egy áttanult éjszaka volt” – fogalmazott a ma már egyetemista lány. Eszter végzős gimnazistaként is nagyon sok versenyre jelentkezett, mert úgy vélte, hogy azok a megmérettetések is alakíthatják a jövőjét. Meggyőződése ugyanis, hogy „a tantárgyversenyek olykor többet nyújtanak, mint egy-egy száraz tanóra anyaga”.

A sűrű hétköznapok sokaságában sokszor „pihenésképpen” érettségi feladatokat dolgozott ki. Szerinte a tanügyi rendszernek köszönhetően minden egység

vége egy-egy véghajrá mind tanárnak, mind diáknak. „Ilyenkor versenyt futunk az idővel, hogy a tananyagot is befejezzük, és a számonkéréseknek is eleget tegyünk, amelynek következményét magamon úgy tapasztaltam, hogy 3-4 hét után teljesen kimerültem, vagy már nem tudtam egyáltalán koncentrálni feladataimra” – vallja a diáklány, aki szerint ilyenkor volt a legnagyobb szüksége a családjára, barátaira, a tanárai megértő elfogadására.

Már nem játszanak kint a gyerekek

A hatodikos tanuló délután leckét ír, gyakorol, olvas. Heti két-három alkalommal táncol. Vannak osztálytársai, akik sportolnak, vagy valamilyen hangszeren tanulnak játszani, esetleg rajzkörre járnak. Hasonló a napi beosztásuk. A megmaradt, úgynevezett szabadidejében olvas. De a hagyományosan vett játéokra, a szabad levegőn töltött időre már nincs esély. Simon Erika úgy fogalmaz, hogy néha belegondol és megdöbben, hogy már neki sem tűnik fel, hogy a gyereke nem jár ki, nem játszik úgy, ahogy ő tette annak idején, amikor ennyi idős volt. „Az íróasztala előtt ül és tanul, vagy leckét ír, hogy idejében legyen kész, mert edzésre is el kell érnie, és annak az az ára, ha előtte mindentől tanul. Edzésről este 8 után ér haza, vacsorázik, és vége is a napnak. Jó, ha még jut félórát, hogy könyvet olvasson” – magyarázza az édesanya.

A lényeg megértése

Puskás Attila, a Bolyai Farkas Elméleti Líceum tanára szerint a tananyagban való elmélyüléshez és az ismeretek elsajátításához, ahhoz, hogy a diák képes legyen részleteket megérteni, összefüggéseket felfedezni, helyes következtetéseket levonni, összességében látni az anyagot, fontos, hogy otthon is tanulmányozza az iskolában tanultakat, és elmélyüljön annak megértésében. Ezt kellene szolgálják és segítsék a házi feladatok. „Komoly fejlődést ugyanis csak következetes munkával lehet elérni, és a házi feladatok ebben segítenek. Nagyon fontos azonban megtalálnia a kellő egyensúlyt a tanárnak, hogy mennyi otthoni munkával terheli a gyermeket” – mondja a tanár, aki szerint annyi házi feladatot kellene adni, ami a lényeg megértéséhez szükséges.

Természetesen meg kell adnia annak a diáknak is a lehetőséget, aki

komolyabban elmélyülne a tananyagban. Mindehhez kellő szakmai felkészülés és emberi tapintat szükséges, teszi hozzá, majd arra is figyelmeztet, hogy a gyermek harmonikus fejlődéséhez hozzátartoznak a szociális kapcsolatok (természetesen nem az online térben értve ezeket), és saját képességeit fejlesztő iskolai keretek között nincs lehetőség, hacsak nem egy ilyen szakosztályba jár a diák. Ilyen tevékenységek a különféle sportok, a hangszerstanulás, a nyelvek elsajátítása, amelyekre adott esetben igénye van

Puskás Attila

a gyermeknek. A mai világban sok szülő kihasználja ennek a lehetőségét, és mindent megtesz, hogy képességei és vágyai alapján fejlessze gyermekét.

Puskás Attila rámutat a szülő-gyermek természetes és mindent felülíró kapcsolatára is, az együtt eltöltött minőségi idő fontosságára, az egymás kölcsönös meghallgatására, az őszinte beszélgetésre. „A lelki egyensúly, a harmonikusan fejlett egyéniség ugyanis legalább annyira fontos, ha nem fontosabb, mint a kimagasló értelmi intelligencia, amelynek pallérozására az oktatási rendszer nagymértékben törekszik” – fogalmaz Puskás Attila. Azt tartja a pszichológus, hogy figyeljen oda a szülő, hogy a gyerekeknek kellő ideje maradjon a családra is, a beszélgetésekre, mesélésre, egymás meghallgatására, hiszen csak úgy értheti meg a világot és annak működését.

ANTAL ERIKA

antalerika@yahoo.com

Sokkal hatékonyabb játszva tanulni, mint szabályok közt „menetelni”

A játék az emberiség talán legösszetettebb személyiségfejlesztő eszköze, ehhez kétség sem férhet. A játék maga ugyanis olyan önkéntes, kényszer nélküli tevékenység, mely örömet képes okozni csecsemőkortól kezdve egész idős korig. A fejlődő gyermek életében a játék semmivel sem pótolható, így különös odafigyelést igényel a felnőttek részéről az, hogy nemcsak a tanulást és a mozgást, de a nevelést is a játékoság jellemezze. Játszva tanulni, játszva mozogni és fejlődni mérföldekkel hatékonyabb, mint a szigorú keretek és szabályok közt való menetelés az életúton. A kisgyerekek a játék által fedezhetik fel a körülöttük lévő világot, fontossága pedig abban rejlik, hogy ez az egyetlen olyan tevékenység, ami egyszerre képes hatni nemcsak a gyermek pszichés, de mozgásos és személyiség-összetevőire is. A saját korlátok és lehetőségek felfedezése ugyancsak játék által ismerzik meg a gyermek számára, sőt kíváltképp növeli a kíváncsiságot és a tevékenységi vágyat, illetve feszültségoldó hatása sem titok. Ugyanis a játék célja maga a pihenés, a feltöltődés, a kikapcsolódás, sőt léteznek olyan elméletek is, melyek szerint a játék lényege maga a fölösleges energia levezetése.

Többen játszanak gépen, mint amennyien fogócskáznak

A testi fejlődés szempontjából esszenciális koordinációs és motoros funkciók fejlődnek a játék által még akkor is, ha ehhez a gyermek semmilyen tárgyat nem használ, gondoljunk csak az egyszerű fogócska vagy bújócska játékokra. Rendkívüli módon fejlődhet a fantázia, a képzelet és a kreativitás, azaz azok a kognitív folyamatok, melyek a problémamegoldó képesség fejlődéséhez is hozzájárulnak. Egy szó, mint száz: hagyjuk a gyerekeket játszani! De nem mindegy, hogy mivel és mennyi ideig. Természetesen a technológia fejlődésével maga a játék, a játszás fogalma is

átértékelődött, hiszen egyre gyakrabban látunk telefonon vagy számítógépen játszó, mint a szabadban fogócskázó gyermekeket. És ez nem az ők hibájuk. A virtuális játékok alapvetően úgy vannak létrehozva, hogy azok olyannyira ingereljék a gyermek agyát, hogy azt azok minél többször és tovább játsszák. Gyakorlatilag azt tanulja meg a gyermek, hogy kevés energiabefektetéssel azonnali sikerélményhez juthat, ami

A virtuális játékok alapvetően úgy vannak létrehozva, hogy azok olyannyira ingereljék a gyermek agyát, hogy azt azok minél többször és tovább játsszák. Gyakorlatilag azt tanulja meg a gyermek, hogy kevés energiabefektetéssel azonnali sikerélményhez juthat.

valljuk meg, a való életben nem sokat segít. Ha korlátlan szabadságot élvez a gyermek a virtuális világ játékaiban, számos olyan személyiségbeli, illetve szocializációs jártasságtól fosztjuk őt meg, melyek nélkül sokkal nehezebben boldogul majd a nagybetűs életben.

Izgalmas játékok a testnevelésórán

A közös játék során a gyermek egy olyan fontos dolgot tapasztalhat meg a sikerélmény mellett, mely segítségével megtanulja, hogyan kezelje a kudarcot, ez pedig a veszteség. Azzal, hogy megéli a győztes és a vesztes szerepét is, sokkal hatékonyabban és rugalmasabban lesz majd képes a mindennapi életben elé támasztott kihívások megélésére.

A társakkal, barátokkal való játék során megtanul együttműködni, kapcsolatot teremteni, kompromisszumot kötni, segítve ezzel a társadalmi beilleszkedést. Leginkább az iskolai közegben figyelhető meg leginkább a játék során, hogy melyik gyermeknek akadnak problémái a szociális interakciókkal. Természetesen nincs olyan játék, amit mindenki ugyanúgy szeret, és ezzel nincsen semmi gond. A testnevelésórák játékeit tekintve a legnépszerűbb és a legtöbbek által kedvelt játékok azok, melyek izgalmasak, kihívásokkal telik, és amelyek valódi örömet, sikerélményt okoznak. A legtöbb mozgásos játék a gyermekek egyéni képességeitől függetlenül élvezhető és szórakoztató, de ami a legfontosabb, fejlesztő. A mozgásos játékok során, kisiskolás korban a gyermek nincs tudatában annak, hogy a fogócskával gyakorlatilag nemcsak az olyan motorikus képességeket, mint az állóképességet fejlesztjük, de a gyorsaságot, a reakciógyorsaságot, sőt még az ügyességet is.

Ebben a korban különösen fontos, hogy magát a nevelést is a játékoság jellemezze, ugyanis kisgyerekeknél a racionális, felnőtt érvekkel nem sokra megyünk. Példának okáért hiába magyarázzuk el észérvekkel, hogy miért nincs éppen otthon a gyerek kedvenc ételéből, abból csak jókora vita alakul ki egy hosszú és nehéz nap után. Ilyenkor hasznos a játékoságot becsempészni a nevelésbe azzal például, hogy a fakanálból varázspálcát alakítunk, mellyel varázslatos módon finomabbá és érdekesebbé tesszük az otthoni ételt. Ugyancsak a játékosággal segíthetünk a rosszkedvű gyerekeken, akikben mintha „elromlott” volna egy alkatrész, amelyet ki kell cserélni vagy megjavítani, akárcsak az autószerelésnél. Számtalan játékos ötlet lehet a segítségünkre a nevelés során, melyekkel nemcsak gyermekünkön, de önmagukon is segíthetünk.

Szerepjáték és humor

A humor és vicces helyzetek kialakítása ugyancsak sokat segíthet a mindennapi nevelésben. Próbáljuk ki olyan szituációkban, amiket a gyerekek általában nagyon unnak, mint például a bevásárlás. A gyerekek számára érdekesebbé tehetjük ezt a folyamatot olyan egyszerű, ámde vicces praktikákkal, mint az, hogy a banánok között kenyeret keresünk, vagy a gyerekruhákat önmagunkhoz próbálgatjuk, kikérve a gyerek véleményét is arról, hogy az nekünk hogyan állna. Ahhoz, hogy például bátorságra tanítsuk őket, tegyünk úgy, mintha félnénk valamilyen ártalmatlan dologtól, mondjuk a cipősszekerénytől, és hagyjuk gyermekünket, hogy hősként megnyugtasson és megvédjen minket. Tévadjunk el egy a gyermek számára is jól ismert útvonalon, ezzel érdekesebbé és viccesebbé téve az amúgy unalmas és hosszú sétát. Kapcsolódjunk be a számunkra értelmetlennek tűnő gyermeki rohangálásba és kiabálásba, kezdjük el keresni a lurkót akkor, amikor épp az orrunk előtt van, vagy együk villával a levest, vegyük fel fordítva a ruháinkat, stb. A szerepjáték különösképpen közel áll a gyerekekhez, hiszen életük ezen szakaszában leginkább utánnak során tanulnak. Könnyebben bevonhatjuk például a házimunkák elvégzésébe a gyereket azáltal, hogy egy mesét fonunk a rendrakás köré, illetve főszereplőként állítjuk be gyermekünket és önmagunkat. Akár be is öltöztethetünk jelképesen a lakás „megmentőivé”, vagy eljátszhatjuk, hogy mi vagyunk az a különleges osztag, akik szupererőkkel megmentjük az otthont a kárhozattól. Ugyanez használható a kerti munkálatokra is, vagy bármilyen tevékenységre, ami általában nem vonzó, és felettébb unalmas a gyerekek számára. Felnőttként rugalmasnak kell lennünk, hogy hagyjuk szárnyalni a képzeletünket, és ne szégyelljünk újra gyerekek lenni.

Fontos az együttérzés

Nagyon fontos, hogy ne essünk át a ló másik oldalára, azaz ne tűnjön úgy, hogy kigúnyoljuk a gyermekünket, vagy az ügyetlenségét ironizáljuk. Próbáljunk meg egy szinten lenni vele, és hagyjuk, hogy a gyerek érzelmei vezessék a játék folyamatát. Ne erőltessük a kacagást ott, ahol inkább egy kiadós sírásra lenne

szükség, és semmiképp se sértődjünk meg, ha a bohóckodásunk nem ért célba. Akár hahota, akár sírás a történet vége, a legfontosabb, hogy jelen legyünk és együtt érezzünk gyermekünkkel. Ne bagatellizáljuk el az érzelmeket és ne le-

Nemcsak a szülő tanít, de a gyerek is

A nevelés központi főszerelője a gyermek, a csatorna pedig a nevelés és a gyermek között a játék. Attól, hogy felnőttek vagyunk, az nem azt jelenti, hogy már nem játszunk, már nem

A fejlődő gyermek életében a játék semmivel sem pótolható, így különös odafigyelést igényel a felnőttek részéről az, hogy ne csak a tanulást és a mozgást, de a nevelést is a játékoság jellemezze

gyintsunk a hisztire. Kisgyerek korban az érzelmek verbalizálása rendkívül nehéz feladat a gyerekek számára, így azzal kommunikálják azokat, ami a legkönnyebben kivitelezhető – sírás, hiszti, csapkodás és egyebek. Az érzelmek kifejezésére nagyon jó segítséget nyújthat a gyurmázás, a rajzolás, a bábjáték és a táncolás. Ezekkel a tevékenységekkel ugyanis sokkal hozzáférhetőbbek számára az érzelmkifejezés útjai, melyekre szülőkként érdemes odafigyelnünk és értelmeznünk azokat. Az akaratoskodás és a hiszti leggyakoribb kiváltó oka valószínűleg az állandó visszautasítás, ami jelentős feszültséget halmaz fel a gyermekben. A sorozatos helyreigazítások során egyre inkább növekszik a gyerekben az az érzés, hogy elutasítjuk őt, ezáltal táplálva a szeparációs szorongást is, minek hatására csak még inkább bizonytalanabbá válik a gyermek. Igyekezzünk a tiltások és állandó helyreigazítások helyett inkább nevelni, természetesen minél játékosabban. Vigyázzunk arra, hogy túlerőltetett meggyőzéssel és szigorral ne próbáljuk meg a gyermeket rávenni olyasmire, amire még nem áll készen.

bolondozunk, az életet csak komor szigorúsággal és fegyelemmel kell élnünk. Aki szülő, az tudja és érzi, hogy a gyermek mekkora ajándék, hiszen viszaröpít minket abba a korszakba, ami után egész felnőttkorunkba visszasóvárgunk. A gyermek kapukat nyit meg a felnőtt előtt, melyek olyan világba vezetnek, ami boldogabbá, mókásabbá és érdekesebbé, élvezhetőbbé teszi az életet. A tanulás egy egész életen át tartó folyamat, így ne higgyük azt, ha szülők vagyunk, csak mi tanítunk és nevelünk. Mi is együtt tanulunk és nevelődünk együtt a gyerekekkel. Vállaljuk bátran gyermeki énünket, hagyjuk újraéledni a bennünk szunnyadó lurkót, és vigyünk annyi mesét, varázslatot és mókás képtelenséget a hétköznapiakba, amennyit csak lehet.

A szerző a kolozsvári Báthory István Elméleti Líceum testneveléstanára.

MATEI LINDA

matei.linda@yahoo.com

Mikó Zsuzsa kolozsvári óvodapedagógus, óvodaalapító a Freinet-pedagógiáról

Nem pótolhatóak az óvodai kortársaktól kapott ingerek

Megosztó lehet a pedagógusok, szülők körében is az alternatív vagy a magánoktatás kérdése. Vannak, akik a hagyományos oktatás egyetlen alternatívájaként tekintenek rá, mások találnak benne kivételmentet. Cikksorozatunkban olyan pedagógusokat szólaltatunk meg, akik alternatív tanintézetekben tanítanak. Harmadik beszélgetőtársunk Mikó Zsuzsa, a kolozsvári Mikó óvoda alapítója, aki a Freinet-pedagógia elkötelezett híve.

– Majdnem három évtizednyi óvodai tapasztalattal rendelkezel. Ennek fényében mit gondolsz, tulajdonképpen miért is fontos az óvodai nevelés? Mivel győződ meg azt a szülőt, aki még nem döntötte el, adja-e óvodába a gyermekét?

– Az óvodai nevelés fontos szociális közeg. Amikor a szülő kiengedi féltett kincsét az otthon meleg burkából,

az óvodának olyan közeget kell biztosítania, aminek a talaján tulajdonképpen a jövő társadalma fejlődik. Bármennyire is nagy szavaknak tűnnek ezek, ebben hiszek. Ekkor kezd fejlődni a gyerek, ezek a hatások hosszú távon is meghatározzák majd. Ezért nem mindegy, hogy milyen kezekbe, milyen közösségbe kerül. Kívülről úgy tűnik, hogy mi az óvodában egész nap játszunk, ami igaz is, de az a játék egy nagyon tudatosan felépített módszertan mentén történik. Addig jó, míg a gyerekek és mások is azt gondolják, hogy egész nap játszunk. Ha azt mondják, tanultunk, akkor újra kell gondolnunk az egészet. Az óvodában úgy adjuk elő gyereknek és szülőnek is, hogy játéknak tűnjön.

Egyébként azok az ingerek, amelyek az óvodában érik a gyereket a saját korosztálya felől, semmivel sem pótolhatóak. Mindezek mellett az óvodai nevelés olyan érzelmi és kognitív töltetű foglalkozásokat biztosít, amit otthon a szülő nem képes egyedül megteremteni. Ebben a korban a gyerekeket sok minden érdekli, kíváncsiak. Ezért kell az az óvodai közeg, ahol ezt az érdeklődést és kíváncsiságot tudatosan építkezve támogatjuk, és szervezzük meg nap mint nap az óvodai tevékenységeket.

– Romániában eléggé kevés lehetőség kínálkozik alternatív oktatási intézményt választani. Mit gondolsz erről, tudva, hogy elkötelezett vagy a Freinet-pedagógia iránt? Hogyan sikerült beépíteni a Freinet-alapelveket az óvodai nevelésbe?

– Nagyon elkeserítő ez, hiszen így be vannak szűkülve a lehetőségek országunkban. Természetesen elég nehéz

belevágni és magánintézményeket akkreditáltatni, ebbe bele is lehet fáradni. Azért lenne mégis szükség az oktatási intézmények minél változatosabb palettájára, mert az új generációk is nagyon változatosak, a gyerekeknek új igényeik vannak. Kellenek az árnyalt módok, hogy meg tudjuk szólítani őket. A pedagógusok részéről, én azt látom, nagy az igény az alternatív intézményekre,

Kívülről úgy tűnik, hogy mi az óvodában egész nap játszunk, ami igaz is, de az a játék egy nagyon tudatosan felépített módszertan mentén történik. Addig jó, míg a gyerekek és mások is azt gondolják, hogy egész nap játszunk.

lennének sokan, akik megtanulnák az alternatívákat, de nincs intézmény, ahol ezt gyakorolhatnák.

– Az óvodában és főleg magánintézményként eléggé tágak a lehetőségek?

– Igen. Ha tisztában vagyunk azzal, mit szeretnénk, akkor azt képviselni is tudjuk szülők és munkatársak előtt is. Már az óvodaalapítás előtt, mikor csak az épületet kerestem, fontosak voltak számomra a Freinet-alapelvek. A tágas udvar, hogy a gyerekek sokat tudjanak a szabadban lenni, mozogni, hogy például fára lehessen mászni. Hiszen ezek

Mikó Zsuzsanna 1976-ban született Szatmárnémetiben, itt végezte középiskolai tanulmányait a szatmári óvó- és tanítóképzőben. Felsőfokú végzettséget a Babeş-Bolyai Tudományegyetem gyógypedagógia szakon szerzett. A kolozsvári Mikó óvoda alapítója, vezető óvónő.

olyan természetes dolgok. Pontosabban 10, 15 éve még azok voltak. Angliában ma már fára mászást oktató tanfolyam is van. Volt olyan gyerekünk is, aki nem tudott egyenetlen talajon járni, mert megszokta, hogy mindenhová autóval viszik. Nem volt még erdőben sétálni. A szülő is egyet kell értsen ezekkel az alapelvekkel, hiszen nálunk a gyerekek kinn vannak sokat a szabadban, földes lehet a ruhájuk, ahogyan homokkal és mindenféle természetes anyaggal játszanak, alkotnak.

Az is kell, hogy a munkatársakat is úgy válasszuk meg, hogy mindenki értse és azonosulni tudjon ezekkel az elvekkel. Szeretjük felfedeztetni a gyerekekkel a világot. Ehhez nekik lehető-

A szabályok hiányát nagy problémának látom. Van-nak családok, ahol a gyerekeknek mindent megengednek. Ha egy ilyen gyerek bekerül az óvodába, nehezen tud beilleszkedni.

ségeket kell biztosítani, hogy kíváncsiak maradjanak, hogy rácsodálkozzanak a világra. A mi óvodánkban nincs sok játék. A gyerekek azokkal a természetes anyagokkal játszanak, ami körülveszi őket: kavicsokkal, faágakkal, homokkal, növényekkel. Ezekkel a természetes alapanyagokkal tulajdonképpen

megtanulnak alkotni. Nemrégén az udvarunkon szétesett egy régi hordó. A gyerekek a hordó abroncsaiból és az udvaron található eszközökből házat építettek. Az ilyen gyerek, ha elvégzi az óvodát, feltalálja magát, és kreatív lesz, tud tervezni. Meglátja az apró dolgokban is az örömet, és optimistán szemléli a világot és az életét. Mindezekhez mutatunk sok-sok példát a gyerekeknek.

– Mi motivál munka közben? Számodra mit jelent pedagógusnak lenni?

Amikor a gyerekekben látom a lendületet és a kíváncsiságot, hogy ők valamit véghez akarnak vinni, ez engem is lelkesít, és meghív a részvételre. A munkatársaim is nagyon motiváltak, a sokszínűségük sokféle izgalmas meglátást, ötletet ad, ami továbbléndít minden akadályon.

– Mitől könnyebb vagy nehezebb egy magánóvodában dolgozni, mint egy államban?

– Ezt már korábban is említettem, hogy az óvodai oktatás sokkal szabadabb, mint az iskolai. És el kell mondanom, hogy mi ezt a szabadságot meg is éljük. Közösségünk nagyon családias, csapatban dolgozunk. Ha nekem nincs ötletem valamihez, akkor biztos van két kolléganóm, akinek meg sok van. Rugalmas tudok lenni a vezetésben is, amit mindig a gyermek igényeinek megfelelően alakítok. A csapatunkban mindent meg tudunk beszélni, ami hihetetlenül fontos, ebben nemcsak a kollégák, de a szülők is partnerek. Természetesen a papírmunkát nekünk is ugyanúgy el kell végezni.

– Melyek a legégetőbb nevelési problémák napjainkban, amellyel pedagógusként nehéz szembeszállni?

– A szabályok hiányát nagy problémának látom. Vannak családok, ahol a gyermeknek mindent megengednek. Ha egy ilyen gyerek bekerül az óvodába, nehezen tud beilleszkedni, nehezen tudja megszokni a közösség szabályait. Furcsa, de az ilyen gyerek bizonytalan lesz, és egy idő után már ő kéri, hogy részese lehessen a közösségnek, hiszen csapatjátékos akar lenni.

A tágas udvar, hogy a gyerekek sokat tudjanak a szabadban lenni, mozogni, hogy például fára lehessen mászni. Hiszen ezek olyan természetes dolgok. Pontosabban 10, 15 éve még azok voltak.

– Mit tartasz a legnehezebbnek és a legszebbnek a munkádban?

– A legszebbek a gyerekektől jövő mosolyok, rácsodálkozások, ölelések. Mindig feltöltenek. A legnehezebb a papírmunka része, azt pontosan megcsinálni mindig kihívás.

BIRTA-SZÉKELY NOÉMI

bszekelynoemi@yahoo.co.uk

Freinet pedagógiája: előtérben a szabad önkifejezés, a „kísérletező tapogatózás”

Célestin Freinet (1896–1966) francia reformpedagógus, néptanító. Pedagógiai szemléletmódjának alapja, hogy az iskola az életre neveljen élettel és munkával. Nevelési, oktatási módszerei a természetközelséget, az aktív, szabad önkifejezést és a valódi eszközökkel történő munkát részesítik előnyben. Freinet pedagógiájának legfontosabb jellemzői a következőképpen összegezhetők:

A „kísérletező tapogatózás”

Freinet pedagógiájában a gyermek természetes kíváncsiságára épít. Nem a tudás átadása a kizárólagos cél, sokkal fontosabb ennél a kutatási módszer, a gondolkodási mód elsajátítása.

A szabad önkifejezés

Minden gyermek magában hordozza kibontakozásának, önmegvalósításának csírait. A nevelő dolga az, hogy ezt segítsen: teremtsen olyan légkört, amelyben a

gyermek szabadon megnyilvánulhat, kifejezheti gondolatait, érzéseit.

A tartalmas közösségi élet

Freinet pedagógiája közösségi irányultságú, de ez a közösség elfogadja a máságot, hagyja érvényesülni az egyéni sajátosságokat. A közösen végzett munka együttműködésre, kölcsönös segítségnyújtásra nevel. Az ilyen munka örömeinek ízét akarja megéreztetni a gyerekekkel.

Nyilvános iskolaünnepélyek: a diákokért vagy a hivatalosságokért?

Országsszerte egyre nagyobb felháborodást kelt a politikum „rátelepedése” az iskolai ünnepélyekre. A meghívottként érkező, ajánlkozó, vagy akár hívatlanul betoppanó tisztségviselők felszólalásai inkább egyfajta kampánybeszédre hasonlítanak, mintsem alkalomhoz illő, rövid, de sokatmondó gondolatok megosztásához. A hallgatóság türelmével visszaélő szónokokhoz egyre sűrűbben csatlakoznak papok és újabban rendőrök. Volt és jelenlegi iskolaigazgatókkal, illetve a szülők képviselőjével próbáltuk meg körbejárni, miként sikerül ilyen körülmények közt felemelővé, bensőségesse és felejthetetlenné tenni az iskolaünnepélyeket.

Marosvásárhelyi megkéssett, szeptember végi bölcsődemegnyitó: az intézményvezető mellett felszólal a református lelképásztor, a város polgármestere és a helyi RMDSZ elnöke. Mindenik próbál valami alkalomhoz illőt mondani. Csakhogy a hallgatóságot nagyjából egy és három év közötti gyermekek alkotják. No, meg az őket ölükben tartó szüleik. A lelkészt nem lehet ejteni a felszólalók sorából, hisz az új intézményt az egyházkerület alapította. A polgármestertől szintén nem illik megtagadni a felszólalás lehetőségét. A politikusnak – aki támogatta a bölcsőde létrehozását – meg ...kijár. Mindezt viszont nagyon nehéz megmagyarázni azoknak a csöppségeknek, akik közül van, aki felsír, más meg elalszik az indián nyár közel 30 fokos hőségében. Ugyanilyen meleg volt két és fél hónappal ezelőtt is, amikor ugyanazok az intézmények képviseltették magukat az épületavató szalagvágáson és az azt megelőző szónoklat-sorozaton. Szerencséjükre, a bölcsődébe hozott apróságok akkor még a nyári vakációjukat töltötték.

Politikusszerepeltetés rendőri ráadással

Bár a hazai tanintézmények ünnepélyein a politikusszerepeltetés nem számít újdonságnak, a vásárhelyi bölcsődemegnyitón mégis kissé meglepőnek tűnt. Főként azok után, ami a szeptember 11-i iskolakezdést követően a világhálón számos igazgató nyakába zúdult. A tanévnnyitón főként a szülők háborogtak a hosszas és unalmas udvari rendezvények miatt, ahol az illetékeseken kívül politikusok és rendőrök tartottak vagy olvastak fel beszédek. Ezt követően számos iskolában a papok is szót kaptak, rövid szertartást celebrálva. Mindezt sok helyen pocsék hangosítás közepette, hosszas és unalmas ceremónia keretében, ahol a hallgatóságnak sem ülőhely, sem ivóvíz nem dukált.

Nagy iskola, nagy érdeklődés, kis iskola kis érdeklődés

Nagyrészt az iskola hagyományától függ, hogy a politikum rátelepedik a tanintézmény ünnepeire, vagy sem – mondja a II. Rákóczi Ferenc Római Katolikus Teológiai Líceum igazgatója, Tamási Zsolt. A felszámolt és a Bolyai Farkas Elméleti Líceum keretében működő, hányatott sorsú marosvásárhelyi iskola a helyi magyar politikusok egyik kedvenc közszereplési színterének számít. Mint ecseteli, Tamási úgy van ezzel,

Papok, csendőrök és rendőrök a tanévnnyitón

hogy az iskola fenntartóit, azaz az egyház, az önkormányzat és a tanfelügyelőség képviselőit illemből meghívva a különböző nyilvános ünnepélyekre, de elvárásokat is fogalmaz velük szemben. „Meg szoktam mondani, ha fel szeretnének szólalni, hány percet beszélhetnek. Nem mindig sikerül nekik ezt betartani, nem is velük van a gond, hanem azokkal van, akik hívatlanul érkeznek” – mondja az igazgató. Legutóbb a rendőrség képviselőjével jártak így, aki megjelent és beszédet tartott a tanévnnyitón. „Nem mondhattam azt a rendőrnek, hogy túl hosszú a szövege, csak minden második mondatát olvassa fel. Elkönyveltem, hogy pechesek vagyunk, így jártunk” – meséli Tamási Zsolt.

Sokkal szerencsésebb helyzetben a kisebb, lakónegyedi iskolák, amelyek ünnepélyeire a sajtó nem tolong. Ebből kifolyólag a hivatalosságok sem.

Akik formabontók mertek lenni

Vannak igazgatók, akik szakítottak a múltból örökölt szokásokkal, és mertek újítani. Egyikük a székelyudvarhelyi Porsche Éva, aki hét éven keresztül vezette a Dr. Palló Imre Művészeti Líceumot. „Amikor igazgató lettem, számos gyökeres

változást eszközöltem. Nem kérdeztem senkitől, magamtól eldöntöttem, többek között, hogy az ünnepeink a diákjainkról fognak szólni. Nem hívtam se polgármestert, se papot, se politikust. Aki díjazni szeretne volna a tanulókat, elküldte azt, amit akart, az osztályfőnök meg átadta, természetesen ismertetve a támogató nevét” – meséli a volt igazgatónő, akinek bevált irányvonalát utódja is követi. Ennek köszönhetően a Palló Imrében az ünnepeken a tanárok és diákok rövid, frapárs hozzászólásait kulturális műsor követi. Szimfonikus zene, kórusművek, szólók – lehetőleg modern feldolgozásban. Kérdésünkre, hogy a hatalom képviselői miként fogadták az ajtók csukódását, Porsche Éva elmondta, hogy aki ismerte, tudta, hogy ő nem tartozik egyetlen szekértáborba sem, még csak szimpatizánsszinten sem. Éppen ezért nem kilincsel, nem kunyerált sem a városházán, sem az egyházaknál.

„Ha visszagondolok életem eltelt néhány évtizedére, be kell látnom, hogy soha egy iskolai ünnepélyen sem diákként, sem

is keresgéltek a rejtett szenzort. A szülőknek megtiltotta, hogy mindössze egy odadobott *Sziá*-val köszönjenek el csemetéiktől reggel az iskola kapujában. „Nem másért, de egy ölelés és egy fülbe súgott *Szeretlek* sokkal több erőt és motivációt ad az iskolai naphoz. Három hétig tényleg kint álltam a kapuban, és azt láttam, hogy egyre több szülő öleli meg a gyermekét, nemcsak betaszítja a kapun” – meséli a *Közkutatásnak* Körtési Sándor.

Lóhossznyi lépéselőnyben a Waldorf-iskolák

Míg a legtöbb hazai tanintézmény képtelen újítani a múlt rendszerből átörökölt és mindössze helyenként kozmetikázott forogatókönyvekkel, a Waldorf-iskolák már rég megérkeztek a 21. századba. Marosvásárhelyen, de a Székelyudvarhely melletti Székelylengyelfalván is egészen másként néz ki egy évnnyitó vagy évzáró. Szeptemberben például virágkapu alatt mennek át a kezdők. Az előkészítő osztály tagjait szüleik kísérik a kapuig, amelynek túlsó oldalán a tanító néni várja a társaságot. Ugyanaz történik az alsó tagozattól júniusban elbúcsúzott gyerekekkel is. Őket a tanítónő viszi a kapuig, majd átlépve a túlsó oldalra, az osztályfőnök veszi át. „Rendkívül megható, ahogy például a vásárhelyi Nicolae Bălcescuhoz tartozó Waldorf-iskolában csinálják. A pedagógusok kórusa szeptemberben például énekkel fogadja az udvaron egybegyűlt gyerekeket. A rövid és csodálatos ceremónia után a szülők sorfalat állnak a folyosón, a diákok meg így vonulnak be tanítónőjükkel vagy osztályfőnökükkel a termükbe. Záráskor meg tábor tüzet raknak az udvarra, amit mindenki körülül. Közben folyik az éneklés, mindenki jókedvű, senki nem unja. Miután leégett a tűz, következik a parázs fölötti tűzgrás, aminek szintén megvan a maga jelentősége” – sorolja élményeit Csíky Csengele, akinek egyik gyermeke a Waldorf-típusú oktatásban részesül.

Az igazgató kreativitásán múlik

A marosvásárhelyi édesanya, aki egyben a Magyar Szülők Szövetségének az elnöke, arról is beszél, hogy amikor megunta a hagyományos iskolák azonos kaptafára húzott ünnepélyeit, elkezdte tanulmányozni az oktatási törvényt és annak alkalmazási módszertanát. Ő is meglepődött, de nem talált semmiféle leírást arról, miként kell kinéznie egy ilyen rendezvénynek. A törvényben az sincs leszögezve, hogy egyáltalán szükséges-e hivatalos megnyitót tartani, vagy sem. „Minden kizárólag az iskolaigazgatók fantáziáján és akaratán múlik. Sehol nem írja, hogy a gyerekeket az udvaron négyoszögbe kell felállítani, himnusszal kell kezdeni, vendégül kell látni a politikust meg a rendőrt, hosszas beszédet kell tartani. Ez a kommunizmusból megőrzött szemlélet, amit sajnálatos módon a legtöbb intézményvezető képtelen levetkőzni. Szinte nincs is olyan ünnep, amelyen ne lenne rosszul legalább egy-két gyerek, szülő vagy nagyszülő. Az 1945-öt megelőző korszakban is voltak ünnepélyek, de nagyjából csak a nagy múlttal rendelkező, főként egyházi tulajdonban lévő iskolákban. De azok egészen másról szóltak” – állítja Csíky Csengele.

Rendhagyó ünnepély a székelylengyelfalvi Waldorf-iskolában

tanárként nem fogott meg egyetlen gondolat abból, amit a felszólalók megosztottak. Mindig ugyanazt a sablonos beszédeket puffogtatták, amelyek aztán ciklikusan ismétlődtek” – idézi fel diákkori, majd pedagógusi negatív élményeit Körtési Sándor. A számos, jellegzetesen bükkfanyelvezetű szövegek hallatán döntötte el a marosvásárhelyi pedagógus, hogy ha valaha fel kell majd szólalnia egy iskolai ünnepélyen, megpróbál valami olyasmit mondani, amire a diákok felfigyelnek, és meg is jegyzik. Amióta kinevezték igazgatónak, a vásárhelyi 7-es Számú Általános Iskola rendezvényein már nem hallani internetről másolt szövegeket és sablonos nagyotmondásokat. Mint mondja, hetekig készül a beszédeivel, amelyek úgy szólnak a tanulókhöz, hogy közben a szülők számára is tartalmaznak egy-egy titkos üzenetet. Kollégái már megszokták és megkedvelték a stílusát, napokkal az ünnepélyek előtt kíváncsian érdeklődnek, miről fog beszélni. Az idei tanévkezdőn, többek közt, arról beszélt, hogy a diákoknak mostantól tilos az iskola kapuján mosoly nélkül belépni. „Egy mosolyérzékelőt szerelttem fel az egyik kapu melletti fára. Akik nem mosolyogva lépnek be az iskola kapuján, el kell viseljék az iskola igazgatójának a csiklintását” – mondta. A kisebbek közül egyesek hetek után

SZUCHER ERVIN
juventus.kronika@gmail.com

Éppoly természetes, mint a nyelv: a zenei nevelés kisiskolás korban (2.)

A zenei képességek nem születnek velünk, kifejlesztésük csak tervszerű munkával, aktív zenei tevékenységgel és tudatosan irányított zenehallgatással érhető el. Kodály ezt mondta: „Szimfoniaszerző ifjú kollégáimnak pedig azt ajánlom, nézzenek be néha az óvodába is. Ott dől el, hogy lesz-e 20 év múlva, aki műveiket megérti.” Az idézet arra figyelmeztet, hogy a zenei képességfejlesztő munkát a legkisebbeknél kell elkezdenünk, és ez a munka az óvónő és tanító feladata.

A gyerekek különböző zenei élményekkel és emlékekkel kerülnek iskolába, különbözik zenei képességük, éneklési készségük. Ezeket a különbözőségeket hivatott felszámolni az iskola még az előkészítő szakaszban, az előkészítő és első osztályban. Diákjaink zenei képességeit az ismeretszerzésre alkalmassá kell tegyük. Kellő számú, jól ismert dallal megkezdődhet a képességfejlesztő munka: a tanulók figyelmének a zene két legfon-

képessé kell tenni a gyerekeket az új ritmusképlet megfelelő reprodukálására mind vokálisan, mind kinesztetikusan, másrészt rá kell vezetni őket az új ritmuselem sajátosságaira valamiféle vizuális megjelenítés által. Az előkészítés szakaszában ezért olyan gyakorlatokat alkalmazunk, melyek vagy pontosan a dalritmust követik, vagy a mérőt és a dalritmust ötvözik.

Az Orff ritmikus hangszerszett (ütős hangszerek – ritmikus botok, fadobok, nyeles dobok, csörgők, csörgő karika, harangjáték, xilofon, metalofon) kiváló didaktikai eszköz zene- és más tanórára a ritmusérzék fejlesztésére. A hangszerek nem túl hangosak, egyszerűen kezelhetők, és kellemes formájuk (gyermek kezébe való) van. Lehetővé teszik a dallam ritmussal való kíséretét, improvizálásra használhatóak. Kiegészíthetjük a készletet hangolt csengőkkel, kalimbával, dzsembével, réz harangjátékkal (a harangok ütővel szóltathatók meg, harangnyelvük nincs). A vásárolható ritmuseszközökön kívül használhatunk saját készítésű hangszereket is: csörgők, esőbot, gong, hangtálak, éneklő poharak, szívószál duda, dob papírhengerből, pengetős dobozból vagy befőttesüveg-tetőből, csattogó dióhéjból,

A szünet a zene része: szünetre lehet fújni, sziszegni, dobbantani, pördülni, ugrani, széttárt karokkal csendben maradni, mozdulatlanságból kimozdulni, tapsolni, egymást megérinteni, labdát pattintani stb. A gyerekek kreativitásán múlik, hogy milyen ötleteik vannak a szünet „kitöltésére”.

Két hasznos segédeszközt ajánlanék a zeneórák színesebbé tételére. Hege-dűsné Tóth Zsuzsanna *Mindenben zene* című könyve újszerű módszertani ötleteket ad arra, hogy hogyan lehet az ének-zene tevékenységeket és a gyermekek mindennapi életét megtölteni olyan zenei játékokkal, melyek során a játékoság, a közösségi élmény kerül

előtérbe. Száz kreatív zenei játékot tartalmazó kézikönyv is egyben. A *Zene-sziget* nevű applikáció is sokat segíthet a tanítónak. A multiplatformos zeneoktatást és fejlesztést segítő alkalmazás a játékos feladatokon túl egy sor hangzó anyagot, rengeteg kottát, szolmizációs anyagot, ritmuskottát, és számos feladványt is tartalmaz.

A zenei hangok megismerésében három alapvető tulajdonságra figyelünk: magasság, időtartam, erősség. A zenei folyamat az egyes zenei hangok sorozataként, ezek kombinációból vezethető

A szünet a zene része: szünetre lehet fújni, sziszegni, dobbantani, pördülni, ugrani, széttárt karokkal csendben maradni, mozdulatlanságból kimozdulni, tapsolni, egymást megérinteni, labdát pattintani stb. A gyerekek kreativitásán múlik, hogy milyen ötleteik vannak a szünet „kitöltésére”.

Egy kínai közmondás ezt mondja: „Amelyik otthonban zene szól, ott apa és fiú között szeretet honol, s ha a nép is zenél, harmonia uralkodik az emberek között.”

tosabb tényezőjére, a ritmusra és a dallamra való irányítása. Nagy hangsúlyt helyezünk a formaegységek – kezdetben csak motívumok, majd később már dallamsorok – mozgásos kifejezésére. Olykor más zenei ismeret, mérőérzet, ütem súlyok, ritmusképletek gyakorlásának részeként kerül gyakorlásra. Bármely új ritmusképlet megtanításánál két főbb célt követünk: egyrészt

le. A zenei hang öt paraméterrel írható le, ezeket kell megismernie a kisiskolásnak: a ritmus (időtartam), a dallam (időtartam + magasság), a harmónia (magasság), a hangszín (magasság és erősség) és a hangerő (erősség).

A zenei alkotókedvet érdekes játékokkal lehet fejleszteni:

- dalos párbeszéd
- nevek dalba illesztése
- állat- és növénynevek cseréje a szövegekben
- dalok kreatív felhasználása a mindennapokban

- improvizációs (ritmus- és dallam-improvizáció) játékok
- „megzenésített” mondóka, vers, saját vers
- egyszerű hangszerkíséret vagy szövegkíséret kitalálása
- diatonikus hangzöcsövek: egyszerű, színes, hangolt csövek, melyek könnyű kezelhetőségének köszönhetően kellemes zenei élményt nyújtanak

Gyakran használjuk osztályomban a Boomwhackers diatonikus hangzöcsöveket. Bármilyen hozzá lehet ütni ezeket a különböző hosszúságú és színű hangzöcsöveket, melyek a C-dúr-skála hangjaira vannak hangolva. Szórakoztató, hallás, koordináció és ritmusérzék fejlesztő eszköz.

Közkedvelt játék osztályomban az improvizációs kör. Szükség van hozzá különféle konyhai tárgyakra: poharak, habverők, reszelők, tojásszeletezők, serpenyőfedele, tálcák, csészék, tányérok. A hangoztatáshoz: fakanál, hurkapálcika, kanál, habverő, szilikon spatula. Ezeket a konyhai, hétköznapi

A kisiskolások életkoruknál fogva állandó mozgásra, aktív bevonódásra, élményközpontú, kreatív, az önkifejezésre is alkalmat adó tevékenységekre vágnak és ezekre fogékonyak, nem passzív és statikus zeneórákra.

tárgyakat körbe lerakom a gyerekek elé. Hagyom, hogy 1-2 percig felfedezzék és kipróbálják a hangszereket, majd csend után zenehallgatás. Aki nek megérintem a vállát, elkezd játszani, ha másodszor is megérintem, abbahagyja. Első körben én adom a jelzéseket, vezénylem és komponálok a zenei kíséretet, majd átadom a vezetést egy gyereknek. Rögzíteni is lehet az improvizációt, majd közösen meghallgatni. A játék után megosztjuk az élményeket. Kérdéseket lehet feltenni a zenélő csapat tagjainak és külön a hallgatóságnak.

FOTÓ: MAKKAI MÁRIA

A mozgás és a zene szoros összefüggéséből kiindulva, fejlesztő munkánkban kihasználhatjuk a gyermekjátékok, tánclépések, ritmusos mozgások adta lehetőségeket. Oly ritkán hangos a mai iskolaudvar, nem játszanak eleget a kisiskolások zenés gyermekjátékokat. Az érvényben lévő romániai tanterv a zene és mozgás együttes hatásának lehetőségeire így utal: „A zene és a mozgás fejleszti az egészséges magabiztosságot, önfegyelmet, az egymáshoz való alkalmazkodást, a kreativitást, a koncentrációt, a szociális kompetenciákat.” (2013)

A kisiskolások életkoruknál fogva állandó mozgásra, aktív bevonódásra, élményközpontú, kreatív, az önkifejezésre is alkalmat adó tevékenységekre vágnak és ezekre fogékonyak, nem passzív és statikus zeneórákra, ahol az elmélet oldaláról, illetve annak túlhangsúlyozásával közelíti meg a tanító az ének-zene oktatását.

Elmondhatjuk tehát, hogy a zene számos lehetőséget rejt magában a fejlesztéshez, fejlődéshez: a ritmus javítja a figyelmet, a koncentrációt, a határozottságot, a dallam a kicsik érzelmi világát formálja, a hangszín és a hangerő a hallást fejleszti. Az éneklés, és a zenére való mozgás pedig állóképesség javító, testnevelő hatású. Mindemellett

közvetve vagy közvetlenül olyan területek is fejlődnek a zene által, mint a nagymozgások, az egyensúlyérzék, a finommotorika, a térirányok ismerete, a vizuális észlelés, az auditív információk feldolgozása, a beszédképesség, és a szociális érettség.

A zenei nevelés a gyermek érzelmi intelligenciájában, szellemi, intellektuális fejlődésében kiemelt jelentőségű. A zenetanulás életünk meghatározó része: a zene örömförrás, melyet élvezet hallgatni és játszani. Egy kínai közmondás ezt mondja: „Amelyik otthonban zene szól, ott apa és fiú között szeretet honol, s ha a nép is zenél, harmónia uralkodik az emberek között.” Egy magyar közmondás szerint pedig: „Aki énekelni akar, mindig talál dalt hozzá.” Zengjen hát minden osztályban, iskolaudvaron, erdőn-mezőn, kirándulóbuszon a magyar gyermekdal és a népdal.

(Szeptemberi lapszámunkban közölt írásunk befejező része)

A szerző a Kolozsvári Református Kollégium pedagógusa.

MAKKAI MÁRIA

makkaimaria14@gmail.com

mk

testnevelés

45 versenyszám

FOTÓK • MANASES SÁNDOR

Atlétikától úszásig – több mint 700 magyar középiskolás versenyzett

Egyre népszerűbbé válik a középiskolások sportolimpiája, amelyet immár hetedik alkalommal tartottak a kincses városban. Az erdélyi magyar középiskolások sportolimpiáját szeptember 19–23. között szervezte meg az RMDSZ, a Communitas Alapítvány, a Babeş–Bolyai Tudományegyetem, az Erdélyi Ifjúsági Sportegyesület és a Testnevelő Tanárok Országos Tanácskozása.

Az idei sportolimpián 11 sportágban – atlétika, asztalitenisz, kosárlabda, kézilabda, labdarúgás, lánitenisz, röplabda, sakk, strandröplabda, streetball, úszás – és összesen 45 versenyszámban mérték össze erejüket a romániai magyar középiskolás sportolók. Kilenc megyéből – Bihar, Brassó, Hargita, Hunyad, Kolozs, Kovászna, Maros, Szatmár, valamint Szilágy – összesen 24 oktatási intézmény képviseltette magát. A rendezvényen összesen 743 diák volt jelen, emellett az őket felkészítő 64 testnevelő tanár és edző, valamint 90 szervező és önkéntes – számolt be Grabán Zsolt főszervező.

Az éremtáblázatban első helyezést a marosvásárhelyi Bolyai Farkas Elméleti Líceum ért el összesen 19 éremmel, ebből 13 arany, 3 ezüst és 3 bronz.

Jó hír, hogy idén először a sportolimpia összes első helyezettje havi 450 lejes érdemösztöndíjban részesülhet. Ezt a szülők vagy a tanárok kell az iskoláknál kérvényezzék.

A második helyen a kolozsvári Báthory István Elméleti Líceum végzett, amely diákjai összesen 20 érmet gyűjtöttek össze, ebből: 7 arany, 9 ezüst és 4 bronzérem.

Harmadik helyezett a csíkszeredai Márton Áron Főgimnázium összesen 20 éremmel, amelyből 4 arany, 9 ezüst és 7 bronz.

MAGYAR KÖZOKTATÁS

FOTÓK • MANAŞES SÁNDOR

Necc

A mi iskolánk az életre készít fel bennünket. Tanulunk például műszaki rajzot. Jankó úr, a műszakirajz-tanár odaállít a tábla elé. A feladat: szabad kézzel vízszintes vonalat húzni. Egyeneset. Aki erre képtelen, annak Jankó úr négyest adományoz. Aki képtelen szabad kézzel egyenes vonalat húzni, az nem ember.

Jankó úr sötétkék köpenyben magyarázza nekünk a műszaki rajzot. Sík, tér, leképezés, dimenzió, nézet. Nem rossz, végül is, az ember ilyenkor kevésbé siratja a drága, jó mértant, melynek helyét mindenféle förmedvények vetkék át, trigonometria, analízis, ilyesmi. De állítólag az is az életre készít fel bennünket.

Hát, nem tudom. Aztán nagyot nézek, amikor fizikaórán Jóska bácsi bejelenti, hogy szinusz mínusz alfa egyenlő mínusz szinusz alfa. Elröhögöm magam, és ebben az évharmadban a változatosság kedvéért mechanikából bukom meg. Hiába, akkor is megmutatom a táblánál új lecke idején, merre mutat a forgatónyomaték-vektor. Csak, mert az is egyféle három merőleges tétele.

A magyar irodalomra viszont merőleges vagyok, krimit olvasok magyarórán a pad alatt, mert különben unatkoznék, és azt nem lehet. Máskor meg horgolok vagy kötök. A horgolás jobban megy,

Neccelni szeretnék, mint ő, de nem függőnyt és zongoraterítőt, hanem fodros szoknyát, sok-sok réteggel, annyival, hogy az egymásra hulló négyzethálókön egyáltalán ne lehessen átlátni már.

egy relatíve kis túvel csinálja az ember, az könnyebben befér a pad alá. Meg a szemek sem csúsznak le róla, tekintve,

„És nem is fehér fonalat használnék, hanem színeset vagy egészen más dolgokat, mint fonalat.”

hogy rendszerint csak egy-kettő van rajta.

Telehorgolom sapkával a házat, hiába, hogy nem hordok sapkát. Próbálok neccelni, de az nem megy, mert mama, akitől kötni és horgolni tanultam, meghalt, miközben a neccelést elkezdte tanítani nekem. Úgyhogy nem tudok méterszám négyzethálót gyártani, pedig szeretnék. Csak nem galambot meg virágot hímeznék rá, hanem bogarat meg pókot.

A mi iskolánk az életre készít fel bennünket, mégis ez a táblára húzott egyenes vonal az első olyan dolog, amiről úgy érzem, az életben is hasznát veszem majd. Például, ha valaha margót kell húznom a gyerekeim füzetébe, a lapszélre, majd vonalzó nélkül húzom már csak büszkeségből is.

A legtöbb dolgot, amivel az iskola az életre felkészít bennünket, már másnap elfelejtem. Miféle felkészülés ez? Vagy azzal készülünk, hogy megtanulunk valahová naponta hajnalosan, ásítózva bejárni? Ahol télen hideg

van, nyáron meg meleg, ahol rettegünk, vagy kínunkban röhögünk, vagy unatkozunk?

Most komolyan, ilyen az élet? Hát, ha igen, erre nem kell felkészíteni ben-

Igazság szerint fel sem meg le sem készítenek bennünket. Az iskola leginkább kikészít, délre már mindenki teljesen kész van.

nünket, inkább lekészíteni kellene róla. Igazság szerint fel sem meg le sem készítenek bennünket. Az iskola leginkább kikészít, délre már mindenki teljesen kész van, nem csoda, hogy aki csak teheti, lóg. A fiúk az Arizónában, a lányok a temetőben.

LÁSZLÓ NOÉMI
nocsek@gmail.com

Nagyik dicsérete, avagy a „jó rendőr / rossz rendőr” története

Ha a nagyszülők nem lennének intenzíven bekapcsolódva leánygyermekem nevelésébe, határozottan állítom, nem lenne fogalmam arról, hogy mi a nyugalom. Talán ez az egyik legfontosabb tudás, amit a nagyik által mélyíthetnek el a gyermekek manapság. Mert egyébként csak a hét közben megtapasztalt rohanástól lenne pattanásig feszülve minden idegszáluk (nálunk még a napi buszozás is megidéz egy kevéske ilyen „nagyis” nyugalmat, és ezt Lea ki is követeli magának).

Persze, egyéb pozitívumai is vannak a nagyszülői nevelésnek, és bizton állítom, hogy „nagy korban” az ember másfajta bölcsességgel rendelkezik, amelyet leszármazottjainak érdemes átadnia. Szülőként az ember tiszta ideg, és van egy olyan sejtésem, hogy ez minden történelmi korban így volt, csak éppen más-más dolgokért „idegelt” az ember: mi versenyt futunk az idővel, mert a társadalom ritmusa olyan szédületes, hogy gyakorlatilag ez az egyetlen lehetőség, főleg, ha az ember például városban lakik, és nem falun, ahol kicsit ki lehet vonulni ebből a szédületből. De ha ki is vonulna belőle ideig-óráig, később úgyis kénytelen megismerkednie vele, mert a középiskolák és egyetemek általában a nagyvárosokban találhatók. Na, de túl messzire futottam itt azzal a gondolat-tal, hogy ezt a hullámvastat valahogy nem lehet megúszni...

Visszatérve a gyereknevelésre: egyre határozottabb, tapasztalati megfigyelésen alapuló meggyőződés, hogy a szülői és nagyszülői nevelés nemcsak alapvetően különbözik, hanem különböznie is kell egymástól, mivel teljesen más a szerepük a gyermek életében. Magyarul: ha ki is vonnánk mindebből a napi rohanást, akkor sem hasonlíthatna a kettő egymásra, hiszen teljesen más kell az apróknak megtanulnia a kettőből. A szülői alapvetően a határszabásban és határozottabb eligazításban áll, a nagyszülői a kényeztetésben és a

Álomtündér

• LEA RAIZA

részletek nyugalmában – ha nagyon le szeretném egyszerűsíteni a dolgot.

Nyilván, nem túl ritka jelenség, amikor a kettő egy fedél alatt találkozódik

Bizton állítom, hogy „nagy korban” az ember másfajta bölcsességgel rendelkezik, amelyet leszármazottjainak érdemes átadnia.

és összeütközik: ilyenkor sem szabad elbizonytalanodni egyik oldalon sem, továbbra is mindenkinek végeznie kell a maga dolgát. A mi családjunkban is történt már ilyen sokesélyes találkozás, amikor az idősebb nemzedék azt kifogásolta, hogy az én nevelésem „túl katonás”, és akkor – a pillanat hevében eléggé ingerülten, később már nyugodtan és analitikusan – elmagyaráztam, hogy ez nagyjából az a ritmus, amivel

egy iskolai hetet rendesen végig tudunk csinálni úgy, hogy nincs benne késés, semmiről nem maradunk le, ami fontos, és amelyben a gyermek is meg tudja tapasztalni azt az igen fontos jelenséget, miszerint „valaki kézben tartja a gyeplőt”, nem sodródunk ide-oda a dolgokkal, hangulatokkal és helyzetekkel. A mi esetünkben még bejön pluszban az is, hogy én vagyok a gyermek anyja meg apja is. „Dupla határozottsággal kell fognom azt a gyeplőt. Aztán amikor Lea nálatok van, felőlem tényleg azt csináltok, amihez kedvetek szottyan: ha a csilláron lóg három zacskó csokoládéval a kezében, és éjjelkor fekszik le, abba sem szólok bele. Akkor az az autoritás az éppen aktuális. Azt a butaságot pedig nem fogom megcsinálni, hogy ötpercenként telefonálgatok, hogy vajon az itthoni szabályok érvényesülnek-e, mert ez mindenki számára rossz és káros is... Így zavarjuk össze a gyermeket” – magyaráztam a nagyszülőknek akkor, amikor számos különféle helyzet után végre tisztáztuk a „játékszabályokat”.

XIV. Bölcs Diákok – országos szintű vetélkedő – versenyfelhívás

A Communitas Alapítvány és a Kolozsvári Református Kollégium a Babeş–Bolyai Tudományegyetemmel partnerségben a 2023–2024-as tanévben tizennegyedik alkalommal szervezi meg a Bölcs Diákok vetélkedőt. Az idei verseny témája, a tavalyihoz hasonlóan **KÉPZELET ÉS VALÓSÁG**, célja pedig a tanulók érdeklődésének felkelése természeti és kulturális értékeink iránt olyan interaktív, szórakoztató feladatok segítségével, melyek az elméleti tudás gyakorlati felhasználása által átfogó, összefüggéseket kereső világkép kialakítására ösztönöznek.

Az idei vetélkedő keretében létező és lehetséges világokat járunk be a benevező diákokkal. Célunk megfigyelni, hogyan alakítja egymást képzelet és valóság, valamint tudatosítani, hogy csupán a valóság tapasztalataira támaszkodva lehet építeni a lehetséges valóságokat. Szeretnénk ráébreszteni a mai tizenéveseket arra, hogy képzelet nemcsak művészeti alkotások megteremtéséhez szükséges, hanem a hétköznapi problémamegoldásaiban, valamint a jövőnk megtervezéséhez is.

A vetélkedőre 3–4 fős középiskolás csapatok jelentkezését várjuk egy vezetőtanár kíséretével. Jelentkezni **2023. november 10-ig** lehet a **www.bod.comunitas.ro** honlapon.

A verseny szakaszai a következők:

- Helyi szakasz: online rendszerben – 2023. november 13. – december 15.
- Megyei szakasz: online rendszerben – 2024. január 8. – február 9.
- Országos szakasz: írásbeli vetélkedő Kolozsváron, 2024. március 22–24.

A vetélkedő részletes szabályzata megtekinthető: www.bod.comunitas.ro honlapon. Kérjük a jelentkező csapatokat, olvassák el figyelmesen a szabályzat minden pontját!

A vetélkedő feladatlapjait és a forduló feladatlapjához tartozó javítókulcsot a

www.bod.comunitas.ro honlapon tesztük közzé. A feladatlapokat is itt kell kitölteni.

Kapcsolat:

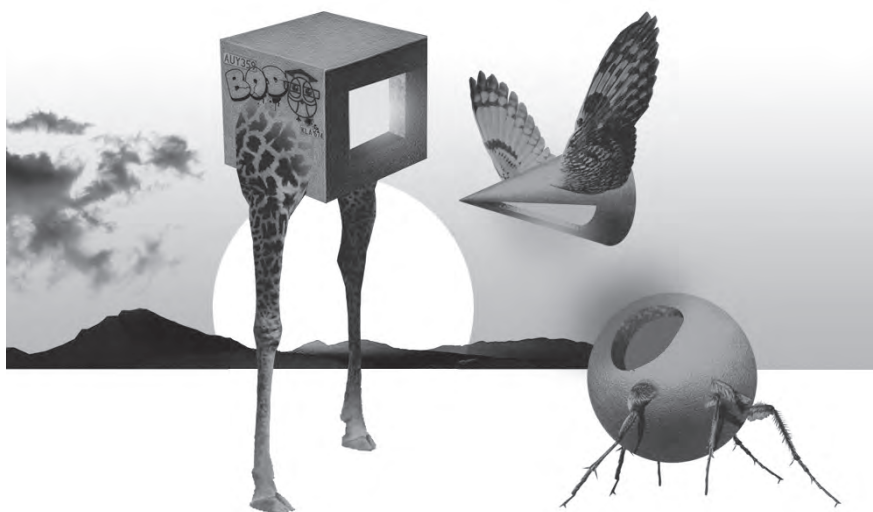
E-mail: bolcsdiak@communitas.ro

Telefon: 0741-184 059 (Gombár Beáta), 0264-594 570, 0736-444 437 (Communitas Alapítvány)

A 10 legjobb eredményt elérő csapat számára egyhetes élménytáborozást szervezünk.

Minden csapatnak sok sikert, eredményes együttműködést kívánunk!

A SZERVEZŐK

BÖLCS DIÁKOK
14. ORSZÁGOS SZINTŰ VETÉLKEDŐ
KÉPZELET ÉS VALÓSÁG

www.bod.comunitas.ro

Karikó Katalin és Krausz Ferenc – két magyar tudós kapott Nobel-díjat

A Svéd Királyi Tudományos Akadémia október eleji stockholmi bejelentése szerint idén két magyar nemzetiségű tudós is Nobel-díjat kap. Karikó Katalin biokémikus, kutatóbiológus, a koronavírus elleni mRNS-alapú vakcina egyik fejlesztője kapja az orvosi Nobel-díjat, valamint Krausz Ferenc Németországban élő magyar születésű fizikus munkásságát és kutatói eredményeit is Nobel-díjjal tüntetik ki.

Karikó Katalin Drew Weissman amerikai mikrobiológussal együtt kapja az idei orvosi-élettani Nobel-díjat az mRNS-alapú vakcinák kifejlesztését megalapozó felfedezéseikért. Az illetékes bizottság indoklása szerint a tudósok a díjat a nukleozid módosítással kapcsolatos felfedezéseikért kapják, amelyek lehetővé tették a Covid-19 elleni hatásos mRNS-alapú vakcina kifejlesztését.

A díjazottak úttörő eredményeikkel, amelyek alapvetően megváltoztatták az mRNS és az immunrendszer kölcsönhatásának megértését, hozzájárultak a vakcinák példátlanul gyors fejlesztéséhez a modern kor egyik legsúlyosabb, emberi egészséget fenyegető veszélye idején. Gunilla Karlsson Hedestam, a Nobel-díjat odaítélő testület tagja kiemelte, hogy a két tudós munkája rendkívül fontos volt az életmentés szempontjából, különösen a világjárvány korai szakaszában. Az mRNS-vakcinák fejlesztésének lenyűgöző rugalmassága és sebessége megnyitotta az utat az új technológia előtt ahhoz, hogy más fertőző betegségek ellen is alkalmazzák. A jövőben terápiás fehérjék célba juttatásához és bizonyos ráktípusok kezeléséhez is használható lehet – mutatnak rá a Nobel-bizottság közleményében.

A bejelentést követően a magyar biokémikus újságíróknak elmondta, a fiatal diákoknak azt üzeni, fontos, hogy megőrizték a fizikális és mentális egészségüket, tanulják meg a stresszt kezelni. A Szegedi Tudományegyetem kutatóprofesszora azt tanácsolta a fiataloknak, élvezzék azt a munkát, amit végeznek, mert ha így tesznek, egyre jobbak lesznek

benne. A stressz kutatójaként ismertté vált Selye Jánost idézve hangsúlyozta, arra kell koncentrálni, amin tudunk változtatni. Karikó Katalin kérdésre válaszolva visszaemlékezett arra, hogy édesanyja minden évben meghallgatta, kinek ítéltek oda a Nobel-díjat, bízva abban, egyszer a nevét olvassák be. Pedig előfordult olyan időszak, amikor sem állása, sem csoportja nem volt, csak szorgoskodott a laborban.

Karikó Katalin Széchenyi-díjas biokémikus, kutatóbiológus 1955-ben született Szolnokon, a Szegedi Tudományegyetem biológia szakán diplomázott 1978-ban, és ott szerezte meg PhD-jét is. Az MTA ösztöndíjasaként 1985-ig az SZBK Biofizika Intézetének nukleotid kémiai laborjában, majd a philadelphiai Temple Egyetemen és a bethesdai Egészségtudományi Egyetemen kutatott. 1989-ben a Pennsylvanai Egyetemen kapott állást, ahol 2013-ig tanított és kutatott, majd a BioNTech RNA Pharmaceuticals alelnöke lett. 2021 óta a Szegedi Tudományegyetem kutatóprofesszora és a Pennsylvanai Egyetem adjunktusa.

Krausz Ferenc Németországban élő magyar születésű fizikus, Pierre Agostini Egyesült Államokban tanító francia fizikus és Anne L'Huillier Svédországban dolgozó szintén francia fizikus kapja az idei fizikai Nobel-díjat. Az indoklás szerint a tudósok az elismerést az elektronok atomon belüli mozgásának vizsgálatát szolgáló attoszekundumos fényimpulzusokat előállító kísérleti módszereikért kapják. A három díjazott kísérleteivel új eszközöket adott az emberiségnek az atomokban és molekulákban lévő elektronok világának felfedezéséhez.

A tudósoknak sikerült létrehozni olyan extrém rövid ideig tartó fényimpulzusokat, amelyekkel vizsgálni lehet az elektronok mozgásának vagy energiaváltozásának gyors folyamatait. Az elektronok világában a változások rendkívül rövid idő, néhány tized attoszekundum (a másodperc milliárdod

részének milliárdod része) alatt zajlanak le. A díjazottak kísérleteik során olyan ultrarövid, attoszekundumos fényimpulzusokat hoztak létre, amelyek felhasználhatók az atomokon és molekulákon belüli folyamatok mérésére. Az alapkutatás jelenleg az univerzum megértését célozza, de számos területen – például az elektronikában és az orvosi diagnosztikában is – lesz lehetőség a gyakorlati alkalmazására.

Krausz Ferenc a díj kapcsán az MTI-nek elmondta, a sikerhez, a Nobel-díjhoz vezető út a móri Radnóti Miklós Általános Iskola fizikaóráiról indult, és az elmúlt ötven évben sem hagyott alább a fizika iránti érdeklődése. Az M5 Ez itt a kérdés című műsorában a kutató elmondta, a tudományos kutatásnak csak akkor van értelme, ha azt a legmagasabb nemzetközi mércével is világszínvonalon tudjuk művelni. Krausz Ferenc 1962. május 17-én született Mórton. 1985-ben a Budapesti Műszaki Egyetemen (BME) villamosmérnöki, az Eötvös Loránd Tudományegyetemen (ELTE) párhuzamosan elméleti fizikusi oklevelet szerzett. Lézerfizikai kutatómunkáját a BME Fizikai Intézetében Bakos József irányítása alatt kezdte meg, doktori tanulmányait a Bécsi Műszaki Egyetemen folytatta, s 1991-ben lézerfizikából doktorált, 1993-ban habilitált. 2003 óta Németországban él, a garchingi Max Planck Kvantumoptikai Intézet igazgatója, 2004-től a müncheni Ludwig Maximilian Egyetem kísérleti fizika professzora. 2003-tól az Osztrák Tudományos Akadémia tagja, 2005-től a Budapesti Műszaki Egyetem díszdoktora, 2007-től a Magyar Tudományos Akadémia (MTA) külső tagja. Krausz Ferencet az attofizika tudomány megalapítójaként tartják számon. A kitüntetett tudósok kategóriánként 11 millió svéd koronán osztoznak. Nobel-díjat hagyományosan december 10-én, az elismerést alapító Alfred Nobel halálának évfordulóján adják át.

D. SZ.

„Hegyeket lehet megmozgatni a gyerekekkel, ha lelkesítjük őket”

Bálint Ilona tanítónő 19 évesen kezdett tanítani a Hargita megyei Siménfalván. Idén egy éve, hogy a 43 éves pályafutása után nyugdíjba vonult a Marosi Gergely Általános Iskolából. Pedagógiai hitvallásáról, tapasztalatáról, a gyerekek iránti szeretetről és a tanítás után maradt hiányérzetről kérdeztük. Többek közt elmondta, egy-négy osztályban még nagyon aktívak a gyerekek, még nem vészett ki belőlük a kíváncsiság, az őszinteség. Aztán később mindenki kineveli belőlük, a szülők is, a társadalom is.

– Pontosan egy éve annak, hogy nyugdíjba vonult. Hogyan éli meg azt, hogy már nem tanít?

– Először a hála szó jut eszembe. Hála adok a Jóistennek, hogy megsegít-

Az elégedettség itt nem önteltséget jelent, hanem azt, hogy természetesen egy tanító életében is bekövetkezik az az idő, amikor felváltja az aktív éveket a nyugdíjas kor. És ahogy mondani szokták kicsit közhelyesen: bezárult egy kapu, de kinyílt egy új. Vagyis véget ért a 43 éves szép és tartalmas tanítói pályám, most pedig egy új szakasz kezdődik, amiről azt szokták mondani, hogy megérdemelt és méltó lezárása kellene hogy legyen az emberi életnek. De hogyha visszagondolok erre a 43 évre, ami szinte egy emberélet, azt mondhatom, hogy úgy elröpült, akár csak a mesében. De nem azért, mert eseménytelen lett volna, hiszen ami azt illeti, itt volt minden: tanítás, a gyerekekkel való munka, és mindemellett a saját személyes életemnek is a nagy eseményei-fordulópontjai. Mert a tanító nemcsak tanító, hanem magánember is, hiszen emberből van. Ugyanakkor a tanító munkája nemcsak az iskolában történik, nemcsak az oktatói feladat az ő feladata, hanem nagyon összetett ez a hivatás. Betűvetés, az írás-olvasás tanítása, bevezetés a tudományok világába, és még nagyon sok olyan dolog, ami hozzátartozik: a különböző ünnepélyek, rendezvények, kirándulások, táborok megszervezése, versenyekre való felkészülés, szülőkkel végzett munka. Különböző közösségekben való részvétel, ilyen a faluközösség, az egyházi közösség, ezekben a tanítók mind, köztük én is részt vállaltam. A tanító, aki a faluban lakik, részt vesz a közösség életében, legyen szó az ünnepekről, egy temetésről, egy

családi rendezvényről. Egy kicsit nehezebb egy „falusi tanító” élete, de nyilván szép is – mert egy tanító élete falun nyitott könyv. Mindenki tudja, mindenki ismeri, ki az, mi az, családtagjaival bármi történjen, mindenki tudja. Egy nagyvárosi, személytelenebb közösségben ez nyilván nem így működik. De ennek ez a szépsége: itt vagy, és itt élsz. Ismersz mindenkit, és téged is ismernek, vagy megszeretnek, vagy nem,

Az oktatásnál még fontosabb a nevelés kérdése. Egy tanító nevel, nem is veszi észre, de nevel a megjelenésével, a szép beszédével, akár az öltözködésével, a viselkedésével, a gesztusaival, pusztán jelenlétével is.

de azért érzed azt, hogy valamiképpen tisztelnék. Összefoglalva örömmel élem meg a nyugdíjazásomat.

– Összegezze a pályáját, mikor kezdte, hol tanított?

– 1979-ben kezdtem a tanítást, ami azt jelenti, hogy 19 évesen kerültem helyettes tanárként a Hargita megyei Siménfalvára. Ez idő alatt orosz és román nyelvet tanítottam. Abban az időben kevés tanítói hely volt a megyében, Siménfalván meghirdettek egy

Bálint Ilona tanítónő

FOTÓ • BIRÓ ANNAMÁRIA

tett a tanítói pályámon, hogy megélhettem ezt az időszakot, a nyugdíjas kort. Ugyanakkor határtalan nyugalom tölt el és megelégedettség is, hogy elvégeztem a rám szabott feladatokat.

magyarkatedrát, ezért bátorkodtam azt választani. Végül kiderült, hogy a magyarkatedra már foglalt, ezért az orosz és a román nyelv tanítását kaptam első pedagógusi munkámként. Egy év után a közeli Tarcsafalvára helyeztek, ahol osztatlan iskolában tanítottam, azaz egyazon tanteremben volt az 1–4. osztály, ott tanítottam 10 évet. Majd 1990-től újból Siménfalvára kerültem, és a 2022-es tanévet bezáróan itt maradtam.

– *Tehát mondhatni a második otthona volt a siménfalvi iskola.*

– Persze. Nagy, szép impozáns épület, szép a környezete, illetve nagyon jó kollégáim és társaim is voltak. Amikor idekerültem, én voltam a legfiatalabb, és most természetesen legidősebbként jöttem el az iskolából. Régen a tanítók, tanárok mind itt laktak a faluban, itt volt a családjuk, részt vettek a falu életében, a kulturális életben, az más világ volt. Most teljesen más a helyzet: az utóbbi időben képtelen voltam követni a kollégákkal kapcsolatos változásokat.

A gyerekeket állandóan motiválni kell, érdekes tevékenységeket kitalálni, dramatizálás, szerephelyzet, problémafelvetés. Nagyon bevált módszerek a személyes feladatok: amikor direkt megszólítod, hogy: „gyere és segíts, mert ezt csak te tudod”. Elhitetni vele, hogy senki nem tudja rajta kívül, csak ő, és akkor figyel a gyermek.

Olyan nagy a fluktuáció, hogy észben sem tudtam tartani, hogy egyik évben ki tanított, és ki tanított a következő évben. Ez sajnos a rendszer hibája. Nem jó, mert nincs állandó pedagógustársaság, aki itt lakjon, és ez nemcsak Siménfalván érződik. A gyerekek számára pedig főként nem jó, hogy évről évre változnak a tanárok. De ilyen a

rendszer, évente versenyvizsgáztatnak, és az a lényeg, hogy mikor ki ír nagyobb jegyet. Az én időmben másképp volt, szerencsére nem voltam ilyesmire kényszerülve.

– *43 évtizednyi pedagógiai munka után hogyan látja, mi a kulcs a gyerekekhez a kíváncsiság megőrzése szempontjából elemi osztályokban?*

– Erre nincsen recept. Függ a tanító egyéniségétől, temperamentumától, az adott gyerekközösségtől. De azért azt tudni kell, hogy a kisiskolások még nagyon lelkesek, kíváncsiak, őszinték és nagyon nyitottak. Erre a nyitottságra kell a tanítónak pozitívan reagálnia. Valamikor idősebb kollégám azt mondta: „a gyerekekkel hegyeket lehet elhordatni, ha jól fogalmazzuk meg a célokat, ha lelkesítjük őket”. Könnyen lehet motiválni őket, dicsérettel, jutalmazással, érdekes tevékenységgel vagy problémafelvetéssel, egyszerű dolgokkal. A lényeg az, hogy ne kedvetlenül, szomorúan menjen be a tanító egy osztályba, hanem jókedvűen, üdén, frissen. Ezt megérzik a gyerekek, és akkor lehet közösen dolgozni velük. 1–4. osztályban még nagyon aktívak a gyerekek, még nem vették ki belőlük a kíváncsiság, az őszinteség. Aztán később mindenki kineveli belőlük, a szülő is, a társadalom is. Persze nagy a mozgásigényük a kicsiknek, a nagyoknak már nem annyira. Sokszor kamaszkorban unottak és tanácstalanok a fiatalok, de az 1–4. osztály teljesen más.

– *A mai iskolarendszer mindenkit egyformán próbál felmérni, pedig a gyerekek közül mindenki másban tehetséges, másban jó. Hogyan tudta bátorítani a gyerekeket, ráirányítani a figyelmüket, hogy mindenki másban jó? Illetve hogy tudja elérni egy pedagógus, hogy a gyermek odafigyeljen, ha van például 21 kisiák egy osztályban?*

– Nem tökéletes az értékelési rendszer, mert nem olyanok a gyerekek, hogy le lehessen mérni dekára pontosan, ki-miben-mennyire jó. Jelenleg vannak a minősítések, ez pont azt hivatott kiküszöbölni, hogy rangsoroljuk a gyerekeket. Tehát ha azt mondom, hogy jó, az nagyon tág fogalom. Jobb az elégségesnél, de még nem éri el a nagyon jót. Persze vannak olyan

gyerekek, akik ebben jobbak, mások abban, de nincs rangsor, mint régen. 5–8. osztályban már úgy van, hogy sorba lehet állítani a gyermeket az eredmények szerint. A kisebbeknél lehetőség adódik, hogy kiemeljük, ki a legjobb, de nem a pillanatnyi teljesítményt mérjük. Ez már évek óta így van, több minősítésből, részpontból áll össze egy-egy minősítés. Nagyon nehéz. Bevallom őszintén, nekem a legnagyobb gondot mindig az értékelés, az osztályozás jelentette. Nyilván tudtam, hogy milyen szinten van az a gyermek, de be kellett írni egy minősítést, és sok-

Egy kicsit nehezebb egy „falusi tanító” élete, de nyilván szép is – mert egy tanító élete falun nyitott könyv. Mindenki tudja, mindenki ismeri, ki az, mi az, családtagjaival bármi történjen, mindenki tudja. Egy nagyvárosi, személytelenebb közösségben ez nyilván nem így működik.

szor éreztem én is, hogy nem tükrözi úgy a tudását. De hát nem vagyunk tökéletesek, és nem is lehet ezt a tudást úgy lemérni, mint egyebet. Tudni kell, hogy 1–4. osztályban – ez a pszichológiában is le van szögezve – mennyi ideig terjed egy gyermek figyelem. Egy előkészítősnak vagy elsősnak 5–10 percig maximum, és akkor váltani kell. Akik szétszórtak, azok nem tudnak koncentrálni, lassabbak a többiekhez képest. Állandóan váltakoztatni kell a tevékenységeket, ez megerősítő, és valójában ebbe fárad bele a tanító. Amikor eljön a nyugdíjkor, akkor érzik, hogy nem tud olyan rugalmas, friss lenni, mint egy fiatal tanító. A gyerekeket állandóan motiválni kell, érdekes tevékenységeket kitalálni, dramatizálás, szerephelyzet, problémafelvetés. Nagyon bevált módszerek a személyes feladatok: amikor direkt megszólítod, hogy: „gyere és segíts, mert ezt csak te tudod”. Elhitetted vele, hogy senki

nem tudja rajta kívül, csak ő, és akkor figyel a gyermek. Ez hullámmó, nyilván egyre szétszórtabbak a mai világban a gyerekek, egyre több inger éri őket otthon is, vagy akár az utcán, bárhol, és ezt igénylik az iskolában is. A mai gyerekek figyelmét az kelti fel, ha valami nagyon látványos, történjen valami, bukkanjon, robbanjon. Olyan órákat,

Régen a tanítók, tanárok mind itt laktak a faluban, itt volt a családjuk, részt vettek a falu életében, a kulturális életben, az más világ volt. Most teljesen más a helyzet: az utóbbi időben képtelen voltam követni a kollégákkal kapcsolatos változásokat. Olyan nagy a fluktuáció, hogy észben sem tudtam tartani, hogy egyik évben ki tanított, és ki tanított a következő évben.

mint 40 évvel ezelőtt, már nem lehet tartani. Másak a gyerekek ilyen szempontból.

– *Hogyan látja visszatekintve: mi a különbség a gyerekek között, akikkel a pályáját kezdte és akikkel befejezte?*

– Én azt mondom, hogy a gyerek mindig gyerek, ugyanolyan mindig, kíváncsi, érdeklődő, mozgékony, őszinte, csillogó szemű. Na, de eltelt 40 év, mégis valami változott. Megváltoztak a világ körülöttünk, megváltoztak a viszonyok, felgyorsult az élet, és emiatt a gyerekek is változtak. Igénylik a változatosságot. Megvan ennek a jó oldala is, mert nagyon sok minden iránt érdeklődnek, sokkal több mindent tudnak. Ezelőtt 40 évvel azt kérdezte egy diák, hogy: tanító néni, maga mindent tud? Mert szinte mindenre tudtál válaszolni. Ma olyan kérdéseket tesznek fel, hogy egyszerűen nincs honnan tudd a választ. Mert tudományos

filmeket néznek, az internetet böngézik, és rengeteg információhoz hozzájutnak. Az őket érő hatások megváltoztatták a gondolkodásukat. De nem lehet azt mondani, hogy az akkori gyerekek jobbak voltak, és a mostaniak rosszabbak. Mi neveltük olyanná ezt a társadalmat, amilyen lett. Felnőtt az a generáció, akiket felneveltünk, és ők ilyen gyerekeket neveltek. Teljesen más a világ körülöttünk, felgyorsult, és emiatt a gyerekek is szétszórtabbak.

– *Mire emlékszik legszívesebben 43 éves pályájával kapcsolatban?*

– A legcsodálatosabb dolog, hogy megtapasztaltam, ahogy a kicsi bátor-talan gyerekeknek, aki bejött első nap az iskolába, kinyílt az értelme. Csodálatos volt a fejlődést, a folyamatot megtapasztalni. Nagy rácsodálkozás volt számomra, hogy honnan hova jut el az a kicsi gyermek. Fokozatosan látni, miként fejlődnek a gyermekek, akik még hisznek a mesében, a Mikulásban, elérnek a negyedik osztályig, és már önálló kérdéseket vetnek fel, önálló véleményt formálnak.

– *És mi az, ami a leginkább hiányzik nyugdíjasként?*

– Azt mondtam, hogy örömmel élem meg a nyugdíjas éveket, de a lelkem mélyén hiányzik az iskola, hiányoznak ezek a kicsi, apró gyerekek. Hiányzik az a pezsgés, a nyüzsgés, amikor valami születik, egy rendezvény, egy évkezdés, egy évzáró, egy iskolai műsor és a hangulat. Hiányzik az alkotói folyamat. Most évnitőn voltam, és végigkönnyeztem, nem beszélve arról, hogy hallok a lépcsőről az iskola csengetését. Hallom, hogy szünet van, vagy becsengettek. Hiányoznak a kollégák is, a közösség. Jó tartozni valahova. Jó, hogyha van, ahol számontartanak téged. A mai embernek ez a legnagyobb problémája, és a mai gyerekeknek is ez lesz a problémája, hogy mint az atomok, külön vannak. Régen nem kellett ezért különösebben dolgozni, ott voltál egy faluközösségben, egy munkaközösségben, és természetes volt a közösségi lét. Most nehezebb, főleg annak, aki önmagát menedzseli, otthonról dolgozik.

– *Ha pályakezdő pedagógusoknak adna tanácsot, mit javasolna: mi lenne*

az az egy-két legfontosabb dolog, amire oda kellene figyelniük?

– Nem szívesen adok tanácsot, mert ez nem az a kor, amikor a fiatalok elfogadnak tanácsokat idősektől. De meggyőződésem, hogy talán az oktatásnál fontosabb a nevelés kérdése. Egy tanító nevel, nem is veszi észre, de nevel a megjelenésével, a szép beszédével, akár az öltözködésével, a viselkedésével, a gesztusaival, pusztán jelenlétével is. Ehhez megfelelően kell viselkedni, élni. Ezt vegyük figyelembe a fiatal pályakezdők. Illetve javasolom, hogy merjenek bizalommal fordulni idősebb kollégáikhoz. Ez manapság nem nagyon történik meg, vagy azért, mert úgy ítélik meg, hogy az idős tanárt nem lehet megközelíteni, vagy azért, mert sokan úgy gondolják, hogy amit a régiek tudnak, már ősdi do-

Mostanság mindenki önmagát akarja megvalósítani, fel akarja találni a spanyol viaszt. Manapság az a lényeg, hogy egyedül legyen sikeres az ember, és ez az önzés sajnos nemcsak a tanításban, de máshol is tapasztalható.

log. Mostanság mindenki önmagát akarja megvalósítani, fel akarja találni a spanyol viaszt. Manapság az a lényeg, hogy egyedül legyen sikeres az ember, és ez az önzés sajnos nemcsak a tanításban, de máshol is tapasztalható. De én azt mondom, hogy merjenek nyugodtan, bizalommal az idősebbekhez fordulni, kérjenek tanácsot. Én ezt hiányoltam, hiszen senki nem kérdezett. És ebből kifolyólag az idős azt gondolja, hogy ő nem mond semmit, mert a fiatal olyan magabiztosnak látszik, mint aki mindent tud, pedig valószínűleg nem így van. Merjük megszólítani az idősebbeket, mert a közös munka mindig szép.

JAKAB MÓNIKA

jakabmonika940206@gmail.com

Új oktatásért felelős ügyvezető alelnöke van az RMDSZ-nek

Mihályfalvi Katalin személyében új oktatásért felelős ügyvezető alelnöke van az RMDSZ-nek. A kinevezésről szeptember végén döntöttek a Szövetségi Képviselők Tanácsa (SZKT) ülésének keretében. Mihályfalvi Katalin 1976-ban született Besztercén, jelenleg címzetes biológia szakos tanár a Kolozsvári Református Kollégiumban. Középiskolai tanulmányait Besztercén, az Andrei Mureșanu Nemzeti Kollégiumban végezte, majd 1998-ban a kolozsvári BBTE Biológia és Geológia karán, biológia-kémia szakon tanult. 2007-ben a kolozsvári BBTE információs és kommunikációs technológia szakán szerzett újabb képesítést, majd 2010-ben iskolai menedzsmentből mesterizett a nagyszebeni Lucian Blaga Egyetemen. Huszonöt éves középiskolai tanári pályafutása során első kézből tapasztalhatta meg a folyamatosan változó tanügyi rendszer mindenkor hiányosságait, melyek kiegészítésére tizenhárom évvel ezelőtt megálmodta és elindította a Communitas Alapítvány által támogatott Bölcs Diákok országos szintű vetélkedőt. A nemzetközi konferenciákra készült kutatási munkáiról szaklapokban, a romániai közoktatással kapcsolatos problémákról a *Magyar Közoktatás* folyóiratban jelentek meg publikációi. A szeptember végén ülésező SZKT továbbá Biró Rozáliát szavazta meg a testület elnökének, újból bizalmat szavazott Balázs Attilának, a szövetség ügyvezető elnökének, valamint Horváth Anna önkormányzatokért felelős alelnöknek, Szilágyi Dóra ifjúságért felelős alelnöknek, Székely István társadalomszervezésért felelős alelnöknek. Ezenkívül az RMDSZ új kultúráért felelős ügyvezető alelnöke Karácsonyi Zsolt, területi szervezetekért felelős alelnöke Jakab Adorján lett.

Átalakult az ösztöndíjrendszer

Módosult az oktatásban részt vevő diákok számára kiírt ösztöndíjrendszer. Ezek szerint a 2023–2024-es tanévtől 6 különböző ösztöndíjban részesülhetnek a legjobb eredményeket elért, a szakiskolában tanuló, illetve a hátrányos helyzetben lévő diákok – olvasható az Rmdsz.ro-n. Kétfajta kiválósági ösztöndíjat kaphatnak a kiváló eredményeket elérő diákok: havi

750 és 3000 lej közötti juttatásban részesülhetnek azok a diákok, akik a nemzetközi tanulmányi versenyeken, illetve az oktatásiügyi minisztérium által elismert nemzetközi sportvetélkedőkön 1., 2. vagy 3. helyezést értek el, valamint havi 700 lej értékű ösztöndíjat kaphatnak az oktatási minisztérium által szervezett tantárgyversenyek 1., 2., illetve 3. helyezettjei. Ezenkívül havi 450 lejes érdemösztöndíjat kaphat osztályonként a tanulók legkevesebb 30%-a az éves tanulmányi átlag csökkenő sorrendjében. Minden olyan diák megkapja az ösztöndíjat, aki 9,50 vagy annál magasabb éves tanulmányi átlagot ér el akkor is, ha ezek száma meghaladja az osztály tanulóinak 30%-át. Érdemösztöndíjra jogosultak továbbá a nemzetközi tantárgyversenyekre készülő diákok szűkített csapatának tagjai, a megyei tantárgyversenyeken 1., 2. vagy 3. helyezést elért tanulók, az iskolai tantárgyversenyek 1. helyezettjei és az olimpiai sportágakban aranyérmes szerzett diák. Havi 300 lejes értékű szociális ösztöndíjban részesülhetnek azok a diákok, akiknek családjában az elmúlt 12 hónapban az egy főre eső jövedelem nem éri el az országos minimálbér 50%-át; árva, illetve félárva gyerekek; egyszerűs családok gyerekei, fejlődési vagy funkcionális zavarban szenvedő gyerekek. Továbbá havonta 700 lejt kaphatnak azok a kiskorú édesanyák, akik nappali tagozaton folytatják tanulmányaikat középiskolai vagy gimnáziumi szinten. A szakiskolában tanuló diákok havi 300 lejes műszaki ösztöndíjban részesülhetnek. Az ösztöndíjat nem igényelhetik azok, akik évet ismételnék, illetve a megengedettnél több igazolatlan hiányzást gyűjtöttek össze.

Közel háromezer diák az Iskola Alapítvány délutáni programjain

Az ország 12 megyéjében, valamint Bukarestben is újraindulnak a 2023–2024-es tanévben az Iskola Alapítvány délutáni oktatási programjai. Négy évvel a program indulása után közel megduplázódott az oktatási helyszínek száma. 2023 őszétől 63 tanintézmény kapcsolódik be a munkánkba, és közel 3000 gyerekre számítanak – mondta el Nagy Zoltán Levente, az Iskola Alapítvány elnöke az Rmdsz.ro-nak.

A délutáni oktatási programon a tanórák után szakképzett pedagógusok foglalkoznak a román többségű közegben élő kisdíákokkal, segítenek a gyerekeknek a házi feladatok megoldásában, illetve különböző készség- és képességfejlesztő feladatokat végeznek velük. A program emellett hozzájárul a gyerekek mindennapi meleg ebédjének költségeihez is.

A délutáni oktatás kiemelt célja a magyar nyelv ápolása: a magyar gyerekközösségek összekovácsolása készségfejlesztő játékokkal, kreatív és szórakoztató tevékenységekkel valósul meg, ezért sok szülő számára egyértelmű szempont, hogy az Iskola Alapítvány délutáni programja igénybe vehető a magyar tagozattal rendelkező, szórványtelepüléseken működő iskolákban. A program a magyar kormány Nemzetpolitikai Államtitkárságának támogatásával valósul meg.

Az idegengyűlölet megelőzését szolgálná a holokauszt oktatása

A zsidók története. A holokauszt elnevezésű tantárgy felvétele az országos tantervbe hozzájárul ahhoz, hogy Románia eleget tegyen a holokauszt oktatására, valamint az antiszemitizmus megelőzésére és visszaszorítására vonatkozó vállalásainak – jelentette ki október elején Ligia Deca tanügyminiszter. Beszédében kifejtette, a toleranciát, az emberi jogok és az emberiség alapvető értékeinek tiszteletét, a más kultúrák és a népek közötti béke megbecsülését csakis oktatás révén lehet átadni az ifjabb nemzedékeknek. Ugyancsak az oktatás teszi a fiatalokat ellenállóvá a szélsőséges retorikákkal, a történelemhamisítással, a diszkriminációval és intoleranciával szemben. Éppen ezért a 2025–2026-os tanévtől kezdődően a zsidók történelmének oktatása mellett a romániai kommunizmus történetét is beiktatják az országos tantervbe, választható tantárgyként pedig a romák történelméről, rabszolgasoráról és deportálásáról is tanulhatnak majd az általános iskolások és a gimnazisták – olvasható a Maszol.ro portálon. Deca elmondta, a tanügyminisztérium több intézménnyel működik együtt az antiszemitizmus leküzdésében: ilyen a jeruzsálemi Jad Vasem, vagyis a Holokauszt Áldozatainak és Hőseinek Izraeli Emlékhatalósága, a franciaországi Soá

Múzeum, az amerikai Holokauszt Emlékmúzeum, illetve a hazai Elie Wiesel Országos Holokausztkutató Intézet. A felsorolt intézmények közreműködésével sikerült számos tanárt felkészíteni a holokauszt és az antiszemitizmus tematikájában, illetve olyan tanterven kívüli foglalkozásokat biztosítani a diákoknak, amelyek megértetik velük a holokauszt tragédiáját – tájékoztatott a miniszter. Az idei tanévtől a zsidók történetéről és a holokausztról tanulhatnak a 11. osztályosok. „Én is azok sorába tartozom, akik a tananyagot csökkenti akarják és nem növelni, de szeretném, ha értené mindenki, hogy ezúttal többről van szó” – írta Facebook-bejegyzésében Kelemen Hunor, az RMDSZ elnöke a tantárgy bevezetése kapcsán. „Nem egy sokadik tantárgyat vezetünk be, hanem végre egy bátor kísérletet teszünk arra, hogy a felnövő generáció megértse, miért kell az előítéletek falát ledönteni, miért a tolerancia a járható út” – tette hozzá Kelemen Hunor.

A zsidóság történetének és a holokausztnak az oktatása hozzájárul majd a romániai zsidók történelmének, kultúrájának és hagyományainak jobb megismeréséhez és megértéséhez, ezáltal a reziliens demokrácia megerősítéséhez, az alapvető emberi jogokkal összhangban. A 2021/276-os számú törvény a 2023–2024-es tanévtől vezeti be az új tantárgyat a középiskolai és szakoktatási keretterv közös törzsének részeként, a kezdeményezés a holokausztkutatás előmozdítására, részben pedig a fiataloknak és a társadalom egészének az antiszemitizmussal, a xenofóbiával, a diszkriminációval és a gyűlöletbeszédrel szembeni ellenállóképességének a megerősítésére irányul.

A program keretében fokozatosan hozzáférhetővé válnak a holokausztkutatóhoz használható levéltári anyagok, amelyeket aztán digitalizálni kell.

Több mint 6500 magyar diák kezdi a tanévet a kolozsvári egyetemen

Több mint 6500 magyar egyetemi hallgató kezdi meg az új, 2023–2024-es tanévet a kolozsvári Babeş-Bolyai Tudományegyetemen – közölte hétfőn Soós Anna, a magyar tagozatért felelős rektorhelyettes.

Az erdélyi felsőoktatási intézmény a kolozsvári felsőoktatás fennállása óta a 442., míg a magyar nyelvű oktatás kezdete óta a 152. tanévet nyitja meg – hangzott el a magyar tagozat tanévnyitóján. A BBTE magyar tagozatán alapképzésen 1525, míg mesterképzésen 539 új magyar diák ült be a padokba, a doktori iskolának pedig idén 362 új hallgatója van – adta hírül az MTI.

Az egyetem utáni képzésben részesülők és a pedagógiai oktatásra jelentkezőket is beleszámolva a BBTE-n mintegy 6500 magyar diák tanul. A román, magyar és német tagozaton összesen 16 ezer új egyetemi hallgató van, a diákság összlétszáma mintegy 46 ezer – hangzott el. A rektorhelyettes szerint a stabil diáklétszám mellett mást is lehet ünnepelni, ugyanis a magyar tagozat 350 állandó oktatója közül sok magasabb tudományos fokozatot szerzett az utóbbi időben, és a vendégtanárok száma is nőtt.

Beszédében rámutatott: a technológia fejlődésével és az egyre nagyobb információáramlással „az egyetemi élet pulzusa” is évről évre szaporább. Az egyetemi közösség izgatottabb, fáradtabb, stresszesebb, így különösen fontos időnként megállni, hogy a pulzus kicsit lecsillapodjon – tanácsolta kollégáinak és a diákságnak. Szánjanak időt arra, hogy „közös, közösségként” megünnepeljék a fontos pillanatokat, az új kezdeteket. Hogy számba vegyék a sikereket, eddigi eredményeiket, és megvizsgálják az esetleges sikertelenségek okait, és utána újult erővel lépjenek vissza az oktatás és kutatás mindennapjaiba. Soós Anna arra kérte kollégáit és a diákokat: közösen tegyenek azért, hogy a kolozsvári magyar felsőoktatásnak 442 év múlva is erős pulzusa legyen.

A BBTE magyar tagozatán új szakok is indultak, a többi között a digitális média és IT-mérnöki szak volt népszerű. Kolozsvár egyetemén a román sajtó szerint évente összesen mintegy 80 ezer egyetemi hallgató kezd új tanévet.

Növekedett a kábítószer-fogyasztás a diákok körében

Növekvőben van Romániában a kábítószer-kereskedelem, a dílerek új dropterítési módszereket vetnek be, a legfiatalabb fogyasztók pedig már a 10–11

évesek köréből kerülnek ki – derül ki a belügyminisztériumi rendvédelmi szervek 2023-as tevékenységét ismertető jelentésből.

Az október elején közzétett dokumentum emlékeztet arra, hogy a román hatóságok 2023-ban 2-7 évről 3–10 évre emelték a kábítószer-kereskedőkre kiszabható börtönbüntetés időtartamát, és jelenleg a parlament előtt van a törvényjavaslat, amely a drogfogyasztókra kiszabható börtönbüntetések is szigorítaná. A jelentés szerint 2023-ban a rendvédelmi szervek országos szinten 600 akciót hajtottak végre. Ezek keretében mintegy 2000 házkutatást végeztek, 37 szervezett bűnszervezetet számoltak fel, amelyeknek összesen 223 tagja volt. Ezenkívül 7326 bűncselekményre derítettek fényt – közölte az Agerpres.

A nyomozók 772 vádiratot állítottak összesen 2183 bűncselekményről, amelyeket 1388 személy követett el. Utóbbiak közül 588 személyt őrizetbe vettek vagy vizsgálati fogságba helyeztek. A rendőrök a szervezett bűnözés és terrorizmus elleni ügyészség (DIICOT) ügyészeivel együttműködve 570 kilogramm drogot, több mint 3,2 tonna kábítószer-alapanyagot, megközelítőleg 650 kilogramm drogtartalmú növényt és több mint 1,5 millió tablettát koboztak el. Csak a nyár folyamán, június és augusztus között 211 akcióra került sor országos szinten, amelyek nyomán 16 bűnszervezetet számoltak fel, 472 személyt állítottak bíróság elé, és 2942 bűncselekményt állapítottak meg. A hatóságok 210 kilogramm drogot koboztak el, és körülbelül 20 kannabiszültetvényt számoltak fel. A kábítószer-kereskedelem és -fogyasztás területén 8899 büntetőeljárást indítottak az év folyamán, ebből 3177-et (35,7 százalék) a nyáron, és ebben az időszakban foglalták le az idén elkobzott drogmennyiség mintegy 40, illetve a kábító tabletták mintegy 80 százalékát. Az Országos Drogellenes Ügynökség (ANA) idén közel 9000 tevékenységet szervezett a kábítószer-fogyasztás megelőzése terén az egyetemeken, iskolákban, helyi közösségekben. Ezekben megközelítőleg 400 000 személy vett részt – olvasható a jelentésben.

D. SZ.